

יוצא לאור לפרשת שלח ה'תשפ"ו
(מספר 37)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח ותוכן

פ' שלח

א. **תאוות הנביאים לחיי העוה"ב והקשר לעבודת המרגלים..... 3**

הטעם שמקור המעלה של "עדה" (עשרה מישראל) בעניני קדושה נלמד מהמרגלים דוקא (מגילה כג, ב); בירור בדברי הרמב"ם (הל' תשובה פ"י) אודות העובד מאהבה - כמה דרגות בזה וישוב הסתירה ממ"ש לעיל פ"ט שם שעסק התומ"צ צ"ל "כדי שיזכו לחיי עוה"ב"; ביאור דברי הרמב"ם שם (ה"ד) שכאו"א צריך לאהוב את ה' ב"אהבה הראוי" ע"ד אהבת אברהם אבינו

ב. **שליחות פנחס משבט לוי לרגל הארץ -**

הכנה לנחלת הלויים לע"ל..... 14

כ"ח סיון

ג. **שלימות ב"פוצו מעינותיך חוצה"**

בחצי כדור התחתון בדורנו זה 17

מעלת יום זכאי דכ"ח סיון, כח דחודש השלישי, לאחר יום ז"ך, שהוא ג' פעמים ג' פעמים ג'; ההוראה מפ' שלח - "יתרון ארץ בכל היא", עיקר השלימות בבירור התחתון, וענין זה נפעל בדורנו ע"י הפצת פנימיות התורה מחצי כדור התחתון דוקא ומהבית שמספרו 770, ומעלת דורנו שהוא מוכן לגאולה

הוספה / בשורת הגאולה

ד. **משיחות ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תנש"א 30**

הפצת המעיינות חוצה היתה כבר באופן ד"די והותר"

ה. **משיחות יום ב', כ"ח סיון ה'תנש"א 31**

בית המקדש השלישי יתגלה בחילה ב770; "הגיע זמן גאולתכם"

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,
a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

שלח ב

תאוות הנביאים לחיי העוה"ב והקשר לעבודת המרגלים

א. מזה שהמרגלים נקראו (בפרשתנו) בשם „עדה” והיו עשרה וכי יהושע וכלב לא היו בכללם, למדו חז"ל² שכל עשרה מישראל בהצטרפם נחשבים „עדה”³ שלמה. וצ"ע⁴ שמקור ההלכה זו, במעלתה המיוחדת של „עדה” בעניני קדושה (ש„כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה”⁵) נלמד דוקא מהמרגלים (דכתיב בהוי „עד מתי לעדה הרעה הזאת”⁶)? ואף דדין של עדה⁷ קדושה (ש„אין

דבר שבקדושה פחות מעשרה”) הוא שגם רשע „מצטרף למנין עשרה לכל דבר שבקדושה . . . (כי) ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא⁸ ובקדושתו הוא עומד ולא יצא מכלל ישראל”⁹, אבל לכאורה אין זה טעם מספיק, כי [נוסף ע"ז שאת"ל (כפי שמשמע מפשט"מ) שהמרגלים היו בגדר מורדים בה' (כדברי כלב¹⁰ „בה' אל תמרודו”), הרי אין זה פשוט להלכה¹¹ אם אפשר לצרף „מורדים” למנין עשרה לדבר שבקדושה, ומה גם כשכל העשרה הם „מורדים” - הנגה הלימוד ממרגלים ד„עדה” הוי עשרה - נוגע גם לדין „עדה” דסנהדרין¹² (ו„ושפטו . . . והצילו העדה גוי”¹³) שהיא עשרה, שבוה פשיטא דאין רשע בכלל¹⁴.

משיחת ש"פ שלוח תשמ"ו. נדפס בלקוטי ש"חל"ג 85 ואילך.
1 יד, כו.
2 מגילה כג, ב (הובא בפרש"י עה"פ). וכן הוא לכמה גירסאות בברכות כא, ב וסנהדרין עד, ב (ראה על הגליון בש"ס שם. וראה פרש"י סנהדרין שם. מהרש"א שם).
3 ראה רמב"ם הל' תפלה פ"ח ה"ה. שו"ע אדה"ז אור"ח סנה"ס ב.
4 ראה ספר השיחות תש"ד ע' 29.
5 ברכות ומגילה שם - דאתאי תוך (אמור כב, לב) תוך (קרה טז, כא).
6 בס' השיחות שם הובא „הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת” - כנראה ט"ס, ותיבת הרעה מיותרת. או שהכוונה שם להעתיק ב' הפסוקים (גם הפסוק דפרשתנו, וכבגמ' שם), וכסיום הלשון בס' השיחות שם שעדה פ"ו עשרה.
6 ולהעיר בדירושלמי סנהדרין פ"א ה"ד (ועד"ז בירושלמי ברכות פ"ו ה"ג) ישנה דיעה דהלימוד הוא מהכתוב (מקץ מב, ה) ויבואו בני ישראל לשבר בתוך הבאים.
7 להעיר משו"ע אדה"ז שם: ועדה זו צריך להיות כולה מוכרים בני תורין גדולים . . . וכמו

שהיתה עדה האמורה להלן אבל נשים ועבדים וקטנים אינן מצטרפין.
8 סנהדרין מד, רע"א.

9 שו"ע אדה"ז שם סי"ד (מב"י שם ד"ה כתב בס') בשם ס' המנהיג סי' עט). וראה תניא ספ"א. אנה"ק סכ"ג (קלו, ב). סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקסד. ועוד.

10 יד, ט. וזה אמר לכל עדת בני ישראל (שם, ז), ופשיטא למרגלים שע"פ פשט"מ (וראה רש"י שם יד, כז) היו לא רק חוטאים בעצמם אלא גם מחטיאי הריבים.

11 ראה ב"י שם מהרשב"א. פמ"ג (א"א) שם סק"י. ועוד.

12 משנה סנהדרין פ"א (ב, סע"א).

13 מסעי לה, כד-כה.

14 אף שיש לחלק דבזה שאני שאינו בכלל - לא מפני שאינו ב„עדה” אלא מפני שאינו ב„סנהדרין”.

התורה) מבואר²⁰, דזה שלא רצו המרגלים ליכנס לא"י הי' מצד גודל מעלתם²¹ בעבודת ה': לא רצו להכנס לא"י משום שמאנו להשפיל את עצמם בסדר החיים של „שש שנים תזרע שדך גו"²², להתעסק בענינים גשמיים וחומריים, וע"ד מאמר רשב"י²³, „אפשר אדם חורש כו' וזורע כו' תורה מה תהא עליי". כל רצונם וחפצם הי' (כהמשך למ"ת) להשאר בהתבודדות במדבר, מנותקים מחיי ישוב, בלא טרדות הפרנסה וכו' (כי השם סיפק צרכיהם במדבר ע"י המן, לחם מן השמים²⁴, והמים מבארה של מרים²⁵, וע"י ענני הכבוד שליוו אותם והרגו את הנחשים והעקרבים וגיהצו בגדיהם²⁶ וכו'), והרי זוהי הדרך האמיתית ללמוד תורה ולהיות דבוק בה', וכמאמר רז"ל²⁷ לא ניתנה תורה (לדרוש) אלא לאוכלי המן.

[אלא שטעו בזה, כי יש מעלה גדולה יותר בעבודה שבסדר החיים בא"י, קיום המצות התלויות בארץ, ומצות מעשיות בכלל, אפילו לגבי מעלת הדביקות וכו' שבמדבר].

ועפ"ו י"ל, שבענין הנ"ל – שדוקא מה „עדה" דמרגלים ילפינן שעשרה מישראל נחשבים „עדה" קדושה – מרומז שחטאם של המרגלים לא הי'

וי"ל שזהו אחד מהרמזים בנגלה תורה להמבואר בפנימיות התורה, שהמרגלים היו בדרגא נעלית¹⁵. כלומר, לא זו בלבד שלא היתה כוונתם ח"ו מרידה כפשוטה, אלא אדרבה, „היו במדרגה גבוה מאד"¹⁶, וכדלקמן בארוכה.

[וכמשנ"ת בכ"מ שנגלה דתורה ופנימיות התורה הם תורה אחת, ולכן, אף שכל חלק יש לו גדרים וכללים משלו וע"ד שאין למדים הלכה מאגדה¹⁷ – מ"מ, מכיון שבעצם ה"ה תורה אחת, מובן שיש ביניהם שייכות, קשר ועד – לאיחוד (ועד, שהם גוף ונשמה זל"ז כדאיתא בזהר¹⁸), וגם הענינים שבפנימיות התורה שלפום ריהטא אינם מתאימים עם הפשט וההלכה יש להם יסוד ומקור בנגלה דתורה¹⁹, אם ברמז או בפירוש.

וכן בעניננו, דעם היות שע"פ פשש"מ (ונגלה דתורה בכלל) חטאו המרגלים בחטא חמור ובגללו ענשו הם עצמם ועל ידם כל דור המדבר כו' – מ"מ צריך לומר שגם בנגלה דתורה יש רמז עכ"פ על מעלת המרגלים המבוארת בפנימיות התורה].

ב. בתורת החסידות (פנימיות

20 לקו"ת פרשתנו (לו, ב. לה, ב) מספרי קבלה. אוה"ת שם (ס"ע תמג ואילך. ס"ע תנה ואילך). ובכ"מ.

21 ראה לקו"ת ריש פרשתנו.

22 בהר כה, ג.

23 ברכות לה, ב.

24 בשלח טו, ד ואילך.

25 פרש"י חוקת כ, ב.

26 פרש"י בהעלותך יוד, לד. עקב ת, ד.

27 מכילתא בשלח טו, ד.

15 להעיר ממחז"ל שטן ופנינה לש"ש נתכוונו (ב"ב טז, א).

16 לקו"ת פרשתנו לו, סע"ד.

17 ירושלמי פאה פ"ב ה"ד (וראה אנציקלופדיא תלמודית ערך אגדה. וש"ג). ויתרה מזה בהלכה עצמה – ממונא מאיסורא לא ילפינן (ברכות יט, ב וש"ג) וכו"ב.

18 ח"ג קנב, א.

19 וראה דרמ"צ ה, א (ועד"ו כב, א): וגם הגליא הוא כפי הסתים כגוף לנפש.

[ועוד זאת: ע"פ הידוע³⁰ שעונשי התורה ענינם לתקן פגמו של החטא, ועד שיהי' המצב - הפך מענין החטא - יפלא ביותר, שבנדוד"ל לא שללו רצונם ולא תיקנו ושללו חטאם (כניסה לארץ) אלא היתה ההנהגה אתם כפי שרצו, שנשאר כל הדור ההוא - כל שנותיו במדבר! וגם את"ל שמצד חטאם לא היו ראויים להכנס לא"י (דמכיון שמאסו בא"י לכן לא זכו להכנס אלי"י) - מ"מ מהי ההסברה שהעונש יהי' להשאר במדבר בחיי מנוחה כו' בתוך ענני הכבוד, ומשה ואהרן בראשם וכו']

וע"פ הביאור הנ"ל (בפנימיות התורה) י"ל הטעם בדבר, כי המעלה הרוחנית שבמדבר (שהיא כוונתם, ולש"ש³¹) אינה טעות (אלא שבא עי"ז ונסתעף מזה למעשה דבר טעות),

כלומר, הישיבה במדבר בתוך ענני הכבוד וכו' כשלעצמה יש בה קדושה, אלא שהם חשבו שזוהי התכלית הסופית, אף שמעלה זו היא (צ"ל) הכנה לכניסה לא"י, כי כדי להגיע לשלב הנעלה של כניסה לא"י, מוכרחת ההכנה וההכשרה שעל ידי שהייתם במדבר מ' שנה.

ד. וילה"ק בירור בדברי הרמב"ם בהל' תשובה, שעל פיו אפשר להסביר ביאור זה (שבפנימיות התורה) - בסגנון ההלכה:

בפ"י מהל' תשובה כ' הרמב"ם^{31*}: אל יאמר אדם הריני עושה מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל

במובנו הפשוט, אלא שטעו בחשבם שהדרך (הנ"ל) שבתרו בה היא הדרך העיקרית בעבודת ה'²⁸,

אלא שמצד גודל מעלתם ודרגתם בעבודת ה'

ועוד (וי"ל שזוהו עיקר) השתדלותם להשפיע על בני"י בזה

- ה"ז חטא גדול וחמור.

ג. ויתר על כן יש לומר, דוה ששורש הנהגת המרגלים הוא דבר שבקדושה, נרמז ונלמד גם מזה שאנשי דור המדבר נשארו במדבר ארבעים²⁹ שנה, ולא חיו חיי צער וטרדות, אלא אדרבה, חיי מנוחה, שכל מ' שנה הי' להם המן למזון, ומים מבארה של מרים וכו', וענני הכבוד הגינו בעדם וכו' (כנ"ל).

דלכאורה: הרי זה היתה טענתם ורצונם של (המרגלים) דור המדבר להשאר במדבר ולא להכנס לא"י - ואיך מתאים שנתמלא מבוקשם ונשארו במדבר במנוחה וענן ה' עליהם יומם ולילה כו'?

(28) ולהעיר דאף שבמשנה (סנהדרין קח, א) א"י שמרגלים אין להם חלק לעוה"ב, משמע בוהר ח"ג (רע"מ) רעו, א שיש להם חלק לעוה"ב. וידוע הפ"י בס' עשרה מאמרות (מאמר תקו"ד ח"ב פ"ח) ובכ"מ - בדעת רע"ק (סנהדרין שם), דור המדבר אין להם חלק לעוה"ב, כי אין להם צורך לעוה"ב, ואדרבא הם למעלה מזה (וראה לקוטי לוי"צ אגרות ע' שנח ואילך). וראה לקו"ש חכ"ג ע' 102. וש"נ.

ולהעיר מתפלת (ופירושו) אדה"ז עה"פ: מי לי בשמים - זע איך וייל נישט כו' (שורש מצות התפלה - בסהמ"צ להצ"צ פ"מ).

(29) כהלשון בוה בכ"מ (בתושב"כ ובתושב"ע"פ) אף שבפועל הי' פחות מל"ט שנה. וראה פרש"י (פרשתנו יד, לג).

(30) ראה לקו"ש שם ע' 98 ואילך. וש"נ.

(31) ראה לעיל הערה 15.

(31*) ה"א.

בפשטות י"ל שב' ענינים הם: בפ"ט לא קאי באופן קיום התומ"צ, כ"א בביאור תוכן ומהות שכר המצות שבחיי עוה"ב³⁶, שהם, "סוף כל השכר כולו והטובה האחרונה שאין לה הפסק וגרעון"³⁷. ולכן, "התאוו לה כל הנביאים"³⁸, ו"כמה דוד והתאוה לחיי העולם הבא"³⁹, ומטעם זה ג"כ נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם (למצב זה בעולם⁴⁰) לימות המשיח כי דוקא עי"ז (ויכלו לעסוק בתורה ובמצות כהוגן) ויזכו לחיי עולם הבא.

משא"כ בפ"י מבאר הרמב"ם האופן הרצוי בקיום התומ"צ, שכוונת עסק התומ"צ לא תהי' בשביל לזכות לחיי עוה"ב אלא מאהבה, ונמצא, דאף שצ"ל התאוה לחיי עוה"ב אין זה מטרת קיום התומ"צ⁴¹, אלא ענין בפ"ע⁴².

אבל חילוק זה לכאורה דחוק הוא, כי מהלשון „(וימצאו להם מרגוע) וירבו בחכמה כדי שיזכו לחיי העולם הבא“

הברכות הכתובות בה או כדי שאזכה לחיי העוה"ב ואפרוש מן העבירות שהזהירה תורה מהן כדי שאנצל מן הקללות הכתובות בתורה או כדי שלא אכרת מחיי העוה"ב אין ראוי לעבוד את ה' על הדרך הזה שהעובד על דרך זה הוא עובד מיראה ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים ואין עובדים ה' על דרך זה אלא עמי הארץ והנשים והקטנים שמחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה.

ובפרק שלפנ"ז³² כתב „ומפני זה נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח כדי שינוחו ממלכיות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצות כהוגן וימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה כדי שיזכו לחיי העולם הבא“.

ולכאורה צריך ביאור: איך אפ"ל בפ"י ש„אין ראוי לעבוד את ה' על הדרך הזה... ואינה מעלת הנביאים ולא מעלת החכמים“, והרי לפנ"ז כותב בפירושו³³ שזו³⁴ דרך הנביאים והחכמים (שלכן „נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח“), הרי שזוהי כן מעלת הנביאים והחכמים?³⁵

(36) והוא ההמשך והסיום למה שהתחיל בפרק ח ע"ד „הטובה הצפונה לצדיקים“ היא חיי העוה"ב.

(37) ל' הרמב"ם שם פ"ט ה"ב.

(38) שם פ"ח ה"ג בסופה.

(39) שם ריש הלכה ז.

(40) כתוכן כ"כ תפלות בניי: תפלת (נדד)

יעקב (ר"פ יוצא ועוד).

(41) וכן צריך לפרש במ"ש הרמב"ם שם רפ"ז: ישתדל אדם לעשות תשובה כו' כדי... (שזיכה לחיי העולם הבא).

(42) כמ"ש הרמב"ם בפיהמ"ש סנהדרין הקדמה לפ' חלק (סד"ה ועתה אחל): והתכלית הוא העוה"ב ולעומתו הוא ההשתדלות כו' ועם היותו הוא התכלית המבוקש אינו ראוי למי שהוא רוצה שיהי' עובד מאהבה שיהי' עובד להשיג העוה"ב כו'.

(32) פ"ט ה"ב.

(33) וכ"כ בהל' מלכים פי"ב ה"ד.

(34) משא"כ מש"כ „כדי שנוכה לחיי העולם הבא“ בהל' תשובה פ"ט ה"א שם, שקאי ע"ז שהקב"ה משפיע לנו הטובות כו', „כדי שלא נעסוק כל ימינו כו' אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה ולעשות המצוה כדי שנוכה לחיי העולם הבא“, היינו שזוהי כוונת פעולת הקב"ה, לא „תאוות“ וכוונת האדם. ועד"ז מש"כ „כדי שתזכו לחיי העוה"ב“ דלקמן הל' תשובה שם.

(35) כן הקשה גם בהגהות עמק מלך על הרמב"ם הל' מלכים שם.

ו. לכן נראה לומר, שעסק התומ"צ כ"די שיוכו לחיי עוה"ב" שבפ"ט, אין פירושו כדי לקבל השכר דעוה"ב, אלא כדי להגיע להמשך עסק התומ"צ באופן שהוא בעוה"ב⁴⁵.

ביאור הדבר: באהבת ה' ממשיך הרמב"ם⁴⁶, וכיצד היא האהבה הראוי' הוא שיהיה את ה' אהבה גדולה יתירה עוה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד . . . (ובסוף הפרק⁴⁷): דבר ידוע וברור שאין אהבת הקב"ה נקשרת בלבו של אדם עד שישגה בה תמיד⁴⁸ כו' אינו אוהב הקב"ה אלא בדעת שידעהו כו' לפיכך צריך האדם ליחד עצמו להבין ולהשכיל בחכמות ותבונות המודיעים לו את קונו כו".

היינו, דגדר האהבה לה' הוא מה שנפשו (ודעתו) קשורה בה' - (דשלימות) ענין זה הוא בעוה"ב, וכמו שכו' הרמב"ם בפ"ח⁴⁹ ע"ד עוה"ב ד, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן

משמע, דסו"ס מחשבתם וכוונתם (אף שלא בשעת קיום המצות) היא שעסק התומ"צ הוא כדי לזכות לחיי העולם הבא.

ה. להלן בפ"י ממשיך הרמב"ם (בהלכה בפ"ע): העובד מאהבה עוסק בתורה ובמצות והולך בנתיבות החכמה לא מפני דבר בעולם ולא מפני יראת הרעה ולא כדי לירש הטובה אלא עושה האמת⁴³ מפני שהוא אמת וסוף הטובה לבא בגללה ומעלה זו היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם זוכה לה והיא מעלת אברהם אבינו שקראו הקב"ה אוהבו לפי שלא עבד אלא מאהבה.

וצריך ביאור, דלכאורה גם כאן סותר דברי עצמו: בה"א כתב שהעבודה מיראה היא דרך עמי הארץ והנשים והקטנים, ואינה מעלת הנביאים . . . (ו)החכמים", היינו שעבודתם ומעלתם של החכמים והנביאים היא עבודה מאהבה; ובה"ב כתב על העבודה מאהבה ד, מעלה זו היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם זוכה לה", הרי שאין זו מעלת (כל) הנביאים וכל החכמים.

ויתירה מזו: בה"א מסיים דגם עמי הארץ וכו' שעובדים מיראה, מחנכים אותן לעבוד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה", הרי דעבודה מאהבה שייכת לכאו"א, ובה"ב מפורש ד, מעלה זו היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם⁴⁴ (אפילו) זוכה לה".

מתוך (וראה פיהמ"ש שם ד"ה וכת החמישית קרוב לסופה: שזה הענין קשה מאוד ואין כל אדם משיג אותו). אבל ברוב כתי' ודפוסים איתא "חכם" (כבפנים).

(45) ומתהפנ"מ למעשה - שהמשך בענין מעורר ומזרז לעלי' עוד יותר וכמרו"ל מי שיש לו מנה רוצה מאתים מאתים רוצה ד' מאות (קה"ר פ"א, יג), ואין לו מנוחה, משא"כ בקבלת שכר - עלול להיות שמח בחלקו וזאת מנוחתו.

(46) פ"י ה"ג.

(47) פ"י ה"ו.

(48) וי"ל דבה"ג מדובר כאשר כבר הגיע אהבה בלב, "אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד". ובה"ו מדובר, שישגה בה תמיד בדעתו בכדי להגיע לאהבת ה' בלב.

(49) ה"ב.

(43) וצ"ע ענין האמת כאן.

ולהעיר מתחלת ס' הרמב"ם פ"א ה"ד: הוא לבדו האמת

אף שבפשטות הכוונה לאמתית מציאותו.

(44) להגירסא בכמה כתי' "אדם" (במקום "חכם") - ראה ספר המדע (ירושלים, תשכ"ד) -

(שמדבר לפני⁵¹), לשגות בה תמיד
 זהו ע"י שירבו ויוסיפו תמיד בחכמה
 בימות המשיח.

משא"כ בפ"י, שבו שולל הרמב"ם
 עשיית מצות התורה כו' בכוונה לזכות
 לחיי העוה"ב כקבלת שכר⁵² על
 עבודתו, שלכן כללו הרמב"ם בין שאר
 עניני תועלת ושכר דעבודתו - „כדי
 שאקבל כל הברכות הכתובות בה . .
 כדי שאנצל כו"ו. ומכיון שכוונתו אינה
 להעלי' לשלימות העבודה אלא לקבלת
 שכר⁵², לכן ההלכה „אל יאמר אדם
 כו"ו.

[אלא שבזה גופא ישנם שני אופנים:

במ"ש בריש פ"י „אל יאמר אדם כו'
 כדי שאקבל כל הברכות כו' או כדי
 שאזכה לחיי העולם הבא ואפרוש מן
 העבירות כו' כדי שאנצל מן הקללות
 כו' או כדי שלא אכרת מחיי העולם
 הבא" כוונת הרמב"ם לשלול העבודה
 מיראה, כלומר, שכוונת האדם העובד
 היא מפני שירא לחיי נפשו⁵³, ולכן
 עובד ה' כדי שיהיו לו חיי מנוחה
 בעוה"ז (וינצל מן הקללות כו'), או
 (במי שנוגעים לו חיי נפשו) כדי שתזכה
 נפשו לחיים נצחיים דעוה"ב (ולא יכרת
 מחיי עולם הבא);

51 ראה עבודת הקודש ח"ב פ"ה בשם החכם
 רבי יוסף. אבל שם לא כתב כן בדעת הרמב"ם
 (וראה שם פירושו בדעת הרמב"ם). וראה גם
 של"ה (מו, א ואילך) ושם מט, ב בהגהה בדעת
 הרמב"ם.

52 וי"ל דבכללות גם זה נקרא „קבלת
 שכר", אף שבפרטיות כפי המבואר ברמב"ם שם
 ה"ז נקרא „עובד מיראה" ולא „קבלת שכר",
 כדלקמן בפנים.

53 או בלשונו בה"ה „שלא תגיע עליו
 פורענות".

ונהנין מזיו השכינה . . (ופי') עטרותיהן
 בראשיהן כלומר דעת שידעו שבגללה
 זכו לחיי העוה"ב מצוי' עמהן והיא
 העטרה . . (ונהנין מזיו שכינה שיודעים
 ומשיגין מאמתת הקב"ה מה שאינם
 יודעים והם בגוף האפל השפל". ולכן
 כ' הרמב"ם⁵⁰ ש„זהו השכר שאין שכר
 למעלה ממנו והטובה שאין אחרי'
 טובה".

וביחד עם זה אין להם מנוחה (היפך
 ד„יושבים" ו„ונהנין")^{50*}

היינו שחיי עוה"ב אינם (רק) „שכר"
 על עסק התומ"צ אלא המשך ועלי'
 והתקרבות תמידית לשלימות הדביקות
 בה' שע"י התומ"צ.

ועפ"ז יובן החילוק בין מ"ש הרמב"ם
 ברפ"י „אל יאמר אדם הריני עושה
 מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי
 שאקבל כל הברכות הכתובות בה או
 כדי שאזכה לחיי העוה"ב", למ"ש בפ"ט
 דזה ש„נתאוו כל ישראל נביאיהם
 וחכמיהם לימות המשיח (הוא) כדי
 שינחתו ממלכיות שאינן מניחות להן
 לעסוק בתורה ובמצות כהוגן וימצאו
 להן מרגוע וירבו בחכמה כדי שיזכו
 לחיי העוה"ב";

מש"כ „נתאוו כל ישראל נביאיהם
 וחכמיהם לימות המשיח כדי שינחתו
 ממלכיות כו' וירבו בחכמה כדי שיזכו
 לחיי העולם הבא", אין רצונו לומר
 שהמטרה „כדי לזכות לחיי עוה"ב" היא
 (ע"מ לקבל) פרס, קבלת שכר על
 עבודתם, אלא כדי לזכות לתכליתה
 ושלימותה של האהבה והדביקות בה'

50 שם סה"ג. ועד"ז בכ"מ בפ"ח וסוף פ"ט.

50* ראה הערה 45.

(שישנה אצל כל ישראל (ועאכו"כ) נביאייהם וחכמיהם), הרי עסק התומ"צ הוא בכדי להגיע להתקשרות ודביקות בהקב"ה, ונמצא שהעסק בתומ"צ הוא באופן שאין העסק בשביל ולשם עצמו אלא בשביל מבוקש, שהוא כעין דבר נוסף; אבל כאשר העבודה מאהבה היא באופן ש"עושה האמת מפני שהוא אמת", הרי זה שולל לא רק העבודה בשביל קבלת שכר, אלא שאין מבוקש אחר בעבודתו, גם לא המבוקש שיתדבק בהקב"ה שהוא התוכן ידיעת ה' ואהבת ה', כ"א "עושה האמת מפני שהוא אמת", להיותו ציווי ורצון ה', שקיום ציווי ה' הוא אמת מצד עצמו.

ועל מעלה זו כתב הרמב"ם, ומעלה זו היא מעלה גדולה מאוד", (ולא כמ"ש בהלכה שלפנ"ו סתם, "מעלת הנביאים", "מעלת החכמים") - כי על מעלה זו אין לומר שהיא מעלת כל החכמים, ואדרבא כפי שממשיך, ואין כל חכם זוכה לה", אלא "היא מעלת אברהם אבינו שקראו הקב"ה אוהבו", שכדי להגיע למעלה גדולה זו ("עושה האמת מפני שהוא אמת") צריך לעלות לדרגה נעלית מאד באהבה.

ה. וע"פ כל הנ"ל יש להסביר גם בנוגע למרגלים ודור המדבר: המרגלים (ודור המדבר בכלל) היו כנ"ל, "במדריגה גבוה מאד", ולא רצו להשפיל א"ע⁵⁷ להכנס לא"י, בסדר העבודה דשש שנים תורע שוך גו', אדם חורש אדם זורע (כנ"ל ס"ב), משום שסדר עבודה זה אינו מניח להם לעסוק בתורה כו', "כהגון", שהרי רוב ימיהם

ולהלן בהלכה ד כתב הרמב"ם "אמרו חכמים הראשונים שמא תאמר הריני למד תורה בשביל שאהי עשיר כו' בשביל שאקבל שכר בעולם⁵⁸ הבא ת"ל לאהבה כו" - היינו שהכוונה שלו "לקבל שכר" היא (לא משום שירא לחיי נפשו, אלא) מפני שרוצה לקבל גמול ותשלום עבור עבודתו (תשלום גשמי - "שאהי עשיר", או תשלום רוחני - "שאקבל שכר בעולם הבא"), שזוהי דרגא פחותה יותר בעובד ה' שלא לשמה⁵⁹].

ז. אמנם אע"פ שזה שהחכמים והנביאים נתאוו לזכות לחיי עולם הבא הוא המשך ועלי יותר בעבודתם מאהבה - ישנה מדריגה נעלית יותר בעבודה מאהבה ש"אין כל חכם זוכה לה". וזהו מה שמחדש הרמב"ם בהלכה ב⁶⁰ ע"ד "מעלת אברהם אבינו" ש"עושה האמת מפני שהוא אמת".

וי"ל שמהיתרון בזה הוא:

כאשר העבודה היא מאהבה סתם

(54) והיינו שאין כוונתו לזכות לחיי עוה"ב (שהם המטרה של קיום התומ"צ, "סוף מתן שכרן של מצות") - וכלשון הרמב"ם בה"א "כדי שאזכה לחיי העולם הבא" - אלא שרוצה לקבל שכר צדדי (לפי השנתו), ע"ד "בשביל שאהי עשיר . . שאקרא רבי", אלא שמקום קבלת שכר זה הוא "בעוה"ב".

(55) ולהעיר משינוי לשון הרמב"ם - שבה"א כ' "כדי שאקבל הברכות כו' כדי שאזכה כו'", ובה"ד משנה וכ' "בשביל שאהי עשיר כו' בשביל שאקבל שכר בעוה"ב" (שמשמעו בשביל ענין אחר).

(56) פשטות ל' הרמב"ם בה"ב "העובד מאהבה עוסק בתומ"צ כו" קאי בכללות במדריגת אהבה סתם. אלא י"ל שבדיוק לשונו כולל מדריגה נעלית יותר באהבה.

(57) לקו"ת פרשתנו לו, רע"א.

ודרגא חדשה, נכנסו לא"י לקיים ציווי ה', הן בעצם הכניסה והן בקיום המצות מעשיות שבארץ, שדוקא בזה נרגש ענין „עושה האמת מפני שהוא אמת“.

וי"ל שזהו גם תוכן דברי יהושע וכלב במענה אל כל עדת בני יי"י⁶¹, „אם חפץ בנו ה' והביא אותנו גו"י - שהכניסה לארץ קשורה עם „חפץ בנו⁶² ה'“, וזה חפץ ורצון ה', ובמילא בקיומו מתגלה „חפץ בנו ה'“, דביקות בני"י בה' באופן נעלה יותר מהדביקות שע"י „ירבו בחכמה שבמדבר“.

ט. והנה הרמב"ם בדברו על זה ש„עושה האמת מפני שהוא אמת“ מסיים „וסוף הטובה לבוא בגללה“ ולכאורה מה ענין סיום זה לכאן - הרי מדובר בחכם כזה שאינו חושב כלל על הטובה שמגיע לו מעבודתו.

ויש לומר, שזה מובן מדיוק לשון הרמב"ם „וסוף הטובה לבוא בגללה“⁶³,

מאמרות (הנ"ל הערה 28) דדור המדבר אין להם צורך לעוה"ב, אף שנת"ל שרצונם ותאוותם להשאר במדבר הוא בדוגמת „נתאו כל ישראל כו' כדי שיוכו לחיי העוה"ב" - כי ע"י היותם במדבר מ' שנה בפועל, שנסעו ונתעלו מחיל אל חיל עד שהגיעו למעלה עליונה יותר בהיותם למטה נשמה בגוף, הרי דרגת חיי עוה"ב לנשמות (ע"ד הרגיל) ש„צדיקים יושבים . . ונהנין כו"י (רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב) הוא השפלה וירידה לגביהם ואין להם צורך לזה (ולהעיר משער מאמרי רז"ל לר"פ חלק בחילוקי דרגות בעוה"ב. ואכ"מ) - משיחת ש"פ שלח תשמ"ז.

*61) פרשתנו יד, ת. וראה לקו"ת פרשתנו לח, ג.

62) להעיר מתורת הבעש"ט עה"פ כי תהיו אתם ארץ חפץ (היום יום"י איר. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספות סמ"ד. וש"נ).

63) בכמה ג"י „בכללה“ (ראה רמב"ם ספר המדע שם).

יהיו עסוקים „בדברים שהגוף צריך להנ"ם⁶⁴, והם רצו להשאר ולהמשיך ולנסוע ולעלות“⁶⁵ בסדר החיים דמדבר, שהטובה מושפעת הרבה⁶⁶ כנ"ל (מן מן השמים, מים מבארה של מרים, וענני הכבוד שהלכו עמם, כנ"ל) - ולא היו שום בלבולים בעבודת ה', ויכלו לישב פנויים למצוא להם מרגוע ולהרבות בחכמה לזכות לחיי עוה"ב. וע"ד מה ש„נתאו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם כו' כדי שינוחו כו' וימצאו להם מרגוע כו"י.

אבל אף שרצונם ותאוותם לכהנ"ל במדבר היא דרגא נעלית בדביקות בה' עבודה מאהבה, מ"מ הכניסה לא"י מביאה לדרגא נעלית יותר, והוא קיום ציווי ה' בלי שום מבוקש כלל, „עושה האמת מפני שהוא אמת“.

אלא שכדי להגיע לדרגא זו דרושה אהבה נעלית עוד יותר, ומכיון שהמרגלים ודור המדבר רצו להשאר במדבר ולא רצו להכנס לארץ, הרי זאת אומרת שעדיין לא הגיעו לדרגא זו דשלימות הדביקות והעלי' דאהבה.

ולכן נשאר בני"י במדבר במצב ההעדר כל הדברים המונעים מלימוד התורה ודביקות בה' בתכלית, אופן דמנוחה ומרגוע בכדי „שירבו בחכמה“, שע"י הגיעו לשלימות דביקות הנפש כו"י⁶⁷. ולאחרי זה, בדור הבא, בדור

58) רמב"ם שם פ"ט ה"א.

59) דפשיטא שצ"ל מעלין בקודש.

60) ראה רמב"ם שם ובסוף הל' מלכים.

*60) להעיר מלקו"ת ראה לב, ג בפ"י (פרשתנו יד, לה) במדבר הזה יתמו גו' (ע"פ זהו פרשתנו קטג, ב).

61) ועפ"י יש לבאר גם להפירוש העשרה

הוא שאמר דודי⁷¹ מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' (כמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה⁷²)

- כי ע"י הכניסה לא"י וקיום המצוות שם - היינו אופן העבודה ד, חפץ בנו ה" - עושה האמת מפני שהוא אמת" - זוכים לטובה גדולה עוד יותר, לא רק „מאד" פ"א (שמורה על טובה גדולה שלמעלה מיכולת האדם לקבל בעוה"ז והיא טובת עוה"ב) הבאה ע"י עבודת ה' בבחי' „מאד", „אהבה גדולה יתירה עזה מאד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד", אלא „מאד מאד" ב"פ, וכמ"ש הרמב"ם⁷³ ש, עושה האמת מפני שהוא אמת וסוף הטובה לבא בגללה", שישנה טובה הבאה דוקא ע"י עבודה נעלית זו, שגם לגבי אהבה גדולה יתירה עזה מאד היא בבחי' מאד, כי זה מורה על ביטול האדם לגמרי לגבי הקב"ה.

י. והנה מזה שבתורה, שהיא (הוראה) נצחיית - מסופר ע"ד המרגלים ודור המדבר ומענה יהושע וכלב על טענתם, מובן, שיש בכח כאו"א מישראל להתנהג כפי דרישת יהושע וכלב, שלמעלה ממדריגה של „במדריגה גבוה מאד" של עבודת המרגלים (ודור המדבר).

כלומר: מעלה זו דקיום מצות מעשיות בארץ שבאים ל, טובה הארץ מאד מאד" (ב"פ), אינה רק עבור אלו שכניסתם לארץ באה לאחרי היותם

והיינו דכאשר עבודתו היא באופן כזה ש, עושה האמת מפני שהוא אמת", אזי גם הטובה הבאה היא נעלית יותר⁶⁴ מטובת עוה"ב ע"ד הרגיל⁶⁵, ובמילא גם מצד ענין ההתקשרות ודביקות נפשו בה' ה"ה מגיע לשלימות נעלית יותר⁶⁶ בזה - ממי שלימוד התורה וקיום המצות שלו הוא באופן שיש לו מבוקש של התקשרות ודביקות בה'.

ועפ"ז יש לבאר המשך דברי יהושע וכלב, שאמרו (לפנ"ז⁶⁷) „טובה הארץ מאד מאד"⁶⁸, אף שע"י אופן העבודה במדבר, לימוד התורה באופן שהיו פנויים בחכמה, זוכים „לראות" בטוב ה' בארץ⁶⁹ חיים" - עוה"ב שהוא „טובה גדולה עד מאד ואין לה ערך בטובות העוה"ז", אשר „אותה הטובה גדולה עד אין חקר ואין לה ערך ודמיון

64 משא"כ בנדרים סב, א: למוד מאהבה וסוף הכבוד לבוא ותו לא.

65 משא"כ בנדרים שם שאין מדובר בטובת עוה"ב וכיו"ב כ"א שלא יאמר אדם אקרא שיקראוני חכם אשנה שיקראוני רבי כו' (שכ' הרמב"ם בפ"י ה"ד, וע"ז מסיים: סוף הכבוד לבוא.

66 כמ"ש הרמב"ם שם (פ"ט ה"א) לענין עוה"ב: ולפי גודל מעשיו ורוב חכמתו הוא זוכה [וכן לדעת הרמב"ן (בשער הגמול. וכ"ה ההכרעה בתורת החסידות - ראה לקו"ת צו טו, ג. דרמ"צ יד, ב) שעוה"ב הוא לנשמות בגופים - דישנם בזה חילוקי דרגות (ראה ב"ב עה, א. תענית בסופה. לקו"ש ח"ט ע' 67 ואילך. חכ"ד ע' 66 הערה 76). ואכ"מ].

67 יד, ז.

68 ראה לקו"ת פרשתנו לו, א. לה, ג. לקו"ש ח"ד פ' שלח. ובכ"מ.

69 תהלים כז, יג. רמב"ם שם פ"ח ה"ז.

70 וראה רמב"ם שם פ"ג סוף ה"ח.

71 תהלים לא, כ.

72 פ"ח ה"ו.

73 הטעם שהרמב"ם הביאו כאן בכלל - ראה

לקו"ש ח"כ ע' 45 ואילך.

בהלכה ד, אמרו חכמים הראשונים שמא תאמר הריני למד תורה בשביל שאהי עשיר בשביל שאקרא רבי בשביל שאקבל שכר בעולם הבא ת"ל⁶⁷: לאהבה את ה' כל מה שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה ועוד אמרו חכמים כו', וכן היו גדולי החכמים מצווים לגבונני תלמידיהם כו' אל תהיו כעבדים כו'".

ולכאורה תמוה, מדוע המתין הרמב"ם לשלול הכוונה, "בשביל שאהי עשיר וכו'" עד לאחרי הביאור בגודל מעלת העבודה מאהבה (מעלת אהבת אברהם אבינו (בהלכה ב) ותיאור ה"אהבה הראוי" (בהלכה ג), ולא כללה בהלכה א גבי עובד מיראה, ד"אל יאמר אדם הריני עושה מצות התורה כו' כדי שאקבל כל הברכות כו'")?

[דכיון שזוהי דרגא פחותה יותר בעובד שלא לשמה (כנ"ל סעיף ו) - הרי הו"ל לשלול דרגא זו בשלא לשמה לפני האריכות ע"ד גודל מעלת אברהם אבינו ו"אהבה הראוי"].

ויש לומר, שבוה מדגיש הרמב"ם שהעבודה מאהבה, "שצונו בה הקב"ה על ידי משה" שייכת לכאו"א מישראל, גם למי שהוא עדיין בדרגא פחותה מאד, שמצ"ע הי' "לומד תורה בשביל שאהי עשיר כו'".

ביאור הדבר:

ב"אהבה הראוי" יש שתי מדרגות:

(א) הרגש האהבה שבלב, ו"מעלה זו היא מעלה גדולה מאוד" והיא מעלת אברהם ביתוד, וכפי שמאריך בה"ג, וכיצד היא האהבה הראוי' הוא שיאהב

במדבר (וארבעים שנה), אלא ישנה בכאו"א מישראל, דכאשר מקיים מצות בקב"ע מפני שכן צווה ה', יש בקב"ע זו מעלה יתירה על הדביקות שמצד האהבה.

ויש לומר, שגם זה מרומז בלשון הרמב"ם:

בהמשך לדבריו ע"ד "מעלת אברהם אבינו שקראו הקב"ה אוהבו כו'" כותב הרמב"ם, "והיא המעלה שצונו בה הקב"ה ע"י משה שנא"⁶⁸: ואהבת את ה' ובזמן שיאהוב אדם את ה' אהבה הראוי' מיד יעשה כל המצות מאהבה" (ובהלכה שלאח"ז ממשיך לבאר, "כיצד היא האהבה הראוי'") - ולכאורה אינו מובן: לאחרי כתבו ש"מעלה זו היא מעלה גדולה מאד ואין כל חכם זוכה לה", איך מתאים לומר, "והיא המעלה שצונו בה . . ע"י משה", היינו שנצטוו בה כל ישראל?

אלא שהרמב"ם בא להשמיענו, דמ"ש, "ואין כל חכם זוכה לה" היינו מחכ עצמו ועבודתו, אבל (ע"י ו) בכח ציווי השם (ע"י משה) יכול כאו"א להגיע לזה.

יא. אמנם לכאורה יש לעיין עוד, דהרי אהבה היא מדה שבלב, שמגיעים אלי' ע"י התבוננות בגדלות ה', כפי שהאריך הרמב"ם בסוף הפרק (וכן בהל' יסוה"ת⁶⁹), ומהו הפירוש שכאו"א מישראל יכול להגיע ל"אהבה הראוי'" ע"ד מעלת אהבת אברהם אבינו?

ויובן זה בהקדם מ"ש הרמב"ם

(74) ואתחנן ו, ה.

(75) רפ"ב.

(76) עקב יא, יג.

את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד ש'תהא נפשו קשורה באהבת ה' כו'".

(ב) גם מי שלא הגיע לידי מדריגת אברהם לאהוב את ה' אהבה הראוי' (המביאה את האדם ש"עושה האמת מפני שהוא אמת"), ואדרבה, מצ"ע הוא בדרגא זו שאומר, "הריני למד תורה בשביל שאהי עשיר כו'" - גם לו ניתנה הוראת התורה, "לאהבה את ה', כל מה שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה", דהיינו אף שאינו מרגיש בלבו אהבה הראוי', מ"מ יכול לפעול בעצמו לעשות מאהבה⁷⁷, היינו מחמת זה שצוה הקב"ה, בדוגמת דרגא זו ב"מעלה גדולה מאוד", שעושה האמת מפני שהוא אמת".

והוה מה שממשיך בהלכה שלאח"ז (לאחרי שמבאר הענין דעבודה לשמה ושלא לשמה, "ואמרו חכמים לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה") - "לפיכך כשמלמדו את הקטנים ואת

הנשים וכלל עמי הארץ אין מלמדו אותן אלא לעבוד מיראה וכדי לקבל שכר עד שתרבה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה מגלים להם רז זה מעט מעט ומרגילין אותן לענין זה בנחת עד ששיגוהו וידעוהו ויעבדוהו מאהבה - דלכאורה, הרי כבר כתב בהלכה א' שמחנכין אותן לעבוד מיראה עד שתרבה דעתן ויעבדו מאהבה, ולמה חזר ושנה ענין זה שוב?

אלא שבזה בא להדגיש, שגם "רז זה", היינו המעלה הכי עליונה ד"אהבה הראוי'" דאברהם אוהבי, ביכולת קטנים ונשים וכלל עמי הארץ להגיע אלי' (אלא שצריכין להרגילן בזה, "מעט מעט מעט . . בנחת") - כי לאחרי ש"צונו בה הקב"ה על ידי משה", הרי בלימוד התורה וקיום המצוות⁷⁷ דכ"א מישראל מחמת זה שהם ציווי ה', אף שאין בו אהבה בהתגלות לבו, ודאי שיבוא לעסק ולימוד לשמה כו' ויעבדוהו מאהבה⁷⁸.

^{77*} להעיר מתו"א ר"פ יתרו.

⁷⁸ צירוף עבודה ואהבה. ובגילוי ה"ה העבודה. ועיין פי' אדה"ז (ועבודתו בזה) כמצויין לעיל בסוף הערה 28.

⁷⁷ להעיר מהקדמה לתניא ת"ב חינוך קטן (אבל שם הוא באופן אחר). וראה תניא פט"ז. שם רפ"ז.

שלח ג

שליחות פנחס משבט לוי לרגל הארץ – הכנה לנחלת הלויים לע"ל

השם, שנאמר⁷ ברך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר⁸ אני חלקך ונחלתך⁹.

אבל לעתיד לבוא – כיון ש, באותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת, שנאמר¹⁰ כי מלאה הארץ דעה את ה' ועתה ועד ש, לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד. . שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים¹¹ – לא יהי צורך בהבדלה דשבת לוי מדרכי העולם שהיה או בתכלית השלימות, ולכן יקבל גם שבט לוי חלק ונחלה בארץ.

ויש לומר, שה, חלוקה" לי"ג שבטים דלעתיד לבוא קשורה עם דרגת האחדות שלמעלה מהתחלקות – י"ג בגימטריא דת"א:

חלוקת הארץ לעתיד לבוא תהי באופן ש, הקב"ה מחלק להן בעצמו, שנאמר¹² ואלה מחלוקתם נאום ה'⁴, שמוזה מובן, שגם החלוקה היא מצד ובאופן של אחדות, שלכן, „לא כחלוקה של עולם הזה חלוקה של עולם הבא, העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה פרדס, שדה פרדס אין לו שדה לבן, לעולם הבא אין לך כל אחד ואחד

...מבואר במדרשי תו"ל ש, שנים אנשים" ששלח יהושע הם כלב ופינחס: כלב – הוא היחידי (נוסף על יהושע)

שנשאר מהמרגלים דמשה, כיון ש, היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי גו"², אבל פינחס, בנו של אלעזר בן אהרן הכהן, משבט לוי – למה שלחו יהושע לראות את הארץ לצורך כיבושה, הרי שבט לוי „לא עורכין מלחמה כשאר ישראל"³?

ויש לומר הביאור בזה – ע"פ דברי הגמרא⁴, עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים⁵, שגם שבט לוי יקבל חלק בארץ, כמ"ש⁶, „שער לוי אחד":

„למה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביותה עם אחיו – מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר⁷ יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נחלין. . אלא הם חיל

משיחות ש"פ 9 שלח, מבה"ח תמוז ה'תנש"א.
ע"ף יא. נדפס בסה"ש תנש"א ח"ב ע' 629 ואילך.

(1) כנ"ל* הערה 27.

(2) פרשתנו יד, כד.

(3) רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ב.

(4) ב"ב קכב, א.

(5) יחזקאל מח, לא. ב"ב שם.

(6) ברכה לג, יו"ד.

(7) שם, יא.

(8) קרח יח, כ.

(9) ישעי' יא, ט.

(10) רמב"ם הל' תשובה ספ"ט.

(11) שם בסיום וחזרת ספרו.

(12) יחזקאל מח, כט.

(* בספר השיחות.

ובפרטיות יותר (לעתיד לבוא גופא) - ה"ז החילוק שבין המעמד ומצב ה"מלאה הארץ דעה את ה'" (כמ"ש הרמב"ם בהלכות תשובה) להוספה (בהלכות מלכים) ד"כמים לים מכסים"¹⁵:

„מלאה הארץ דעה את ה'" - שמציאות ד"הארץ" מלאה ותדורה כולה ב"דעה את ה'" - מצד וע"י דרגת האלקות שבדרך להארץ, שזוהי דרגת התורה („דעה את ה'") שיורדת ונמשכת לפי ערך גדרי העולם (דרגת ההתחלקות שבתורה).

ולמעלה מזה, „כמים לים מכסים" - שהמציאות דהארץ מכוסה לגמרי במי הדעת - מצד וע"י דרגת האלקות שלמעלה מהארץ, תורה („דעה את ה'") בטהרה, חכמתו של הקב"ה („תורה אחת"), אשר, ע"י המשכחה והתגלותה בעולם ניכר ונראה בגלוי שהמציאות דכל העולם אינה אלא ההתגלות דחכמתו של הקב"ה, „כולם בחכמה עשית"¹⁶, וכמארו"ל „כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו"¹⁷, ו"אין כבוד אלא תורה"¹⁸, ובלשון הרמב"ם בהתחלת ספרו „מתכיפין התחלה להשלמה"¹⁹ באופן

שאינן לו כהר ובשפלה ובעמק¹³, שנאמר שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד, הקב"ה מחלק להן בעצמו כו"¹⁴.

וההסברה בזה (בפנימיות הענינים) - שבזמן הזה נעשה בירור העולם ע"י המשכת וגילוי דרגת האלקות השייכת לעולם שלכן מתלבשת בהתחלקות שבעולם, ולעתיד לבוא (לאחרי שישלם בירור העולם) תה"י גם המשכת וגילוי דרגת האלקות שלמעלה מההתחלקות דעולם, אחדות הפשוטה, ע"י האחדות דישאל שיהיו כולם בדרגת שבת לוי - „לא שבת לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו . . ה"ז נתקדש קדש קדשים ויהי ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים . . כמו שזכה לכהנים ללוים"¹⁴.

13) ו"מ"ש כב"ק (שבערע 63*) שגם בחלוקה דעוה"ז „אין לך כל שבת ושבת מישראל שאין לו כהר ובשפלה ובנגב ובעמק" - ה"ז רק בנוגע לכללות השבת, משא"כ לעוה"ב ה"ז בנוגע לכל אחד מישראל, „ומשמע לו שער ראובן אחד היינו לכל אחד", „אי נמי**", בעולם הזה אין להם בשוה מזה כמו מזה, אלא מזה מעט ומזה הרבה, אבל לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שוה" (תוד"ה העולם הזה ב"ב שם).

14) רמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל. - ומסיים: „הרי דוד ע"ה אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי", בחי' הגורל שבנשמה, עצם הנשמה, שהיא בכל ישראל בשוה*.

(* בספר השיחות.

***) כ"י, התירוץ הא' הוא רק להגירסא „אין לך כל שבת ושבת מישראל כו'", משא"כ להגירסא (בב"ק) „אין לך מישראל" (שזוהי הגירסא הרווחת שמביא תוס' בב"ב, ואח"כ מוסיף „ומיהו אית דגריס אין לך שבת ושבת מישראל").

(* ולהעיר, שגם חלוקת הארץ היא „בגורל" -

15) ראה גם „הדרן על הרמב"ם" (סה"ש תנשא ח"א ע' 98 ואילך). וש"נ.

16) תהלים קד, כד.

17) אבות ספ"ו.

18) שם מ"ג.

19) נוסח „מרשות" לחתן בראשית.

שההתחלקות (חלוקה) קשורה עם העצם שלמעלה מהתחלקות (ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' קלט ואילך. וש"נ).

פינחס²², משבט לוי, שבט הי"ג, בגימטריא אחד²³.

(22) ולהעיר, ש"פינחס הוא אליהו" (זח"ב קצ, סע"א. ועוד), מבשר הגאולה.

(23) ויומתק ע"פ דברי הגמרא (ב"ב שם) "אידך (חלק הי"ג) למאן (דהא י"ב שבטים לחוד) הוא דשקלי ביהוקאל (שאף שנוסף לוי בא יוסף במקום אפרים ומנשה) - רשב"ם שם) . . לנשיא (למלך המשיח* - רשב"ם שם) . . דכתיב והנותר לנשיא מזה ומזה גוי" - ש"הנשיא הוא הכל", שכולל ומאחד כל בני".

(* וראה רמב"ם הל' מלכים פ"ד ה"ח: "המלך המשיח נוטל מכל הארצות שכובשין ישראל חלק אחד משלשה עשר, ודבר זה חק לו ולבניו עד עולם" ("זה מבואר בנבואת יחזקאל והנותר לנשיא . . למדנו שהי' נוטל חלק כאחד השבטים, והנשיא הוא מלך המשיח" (רדב"ז שם)).

מתודש ונעלה יותר) "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון כו' וכל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו", "הוא שהתורה אומרת אין²⁰ עוד מלבדו"²¹.

ויש לומר, שההכנה לשלימות הארץ לעתיד לבוא, כשתחלק הארץ ל"ג שבטים, גם "שער לוי אחד", ע"י ומצד דרגת האחדות שבישראל ובתורה, התחילה בשילוח המרגלים ע"י יהושע, שהוסיף על השליחות דמשה עי"ו ששלח (נוסף על כלב, מהמרגלים ששלח משה) גם את

(20) ואתחנן ד, לה.

(21) הלכה ד.

כ"ח סיון

שלימות ב"יפוצו מעינותיך חוצה" בחצי כדור התחתון בדורנו זה

החודש. וכ"ח סיון מדגיש ומורה על כחו של כל החודש השלישי, שנתייחד בכך שהוא החודש דמתן תורה (הקשור במיוחד עם "ירחא תליתאי", כדלקמן), ז.א. שהיום זכאי דכ"ח בסיון מצביע על הכח של מתן תורה.

וכמרוז גם במספר היום - כ"ח: כח אמיתי (ע"פ תורה) קשור עם המספר שלשה, "בתלת זימני הוה תזקה"⁵, וכמ"ש "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" - שלשה מורה על כח קיים ונצחי, הכח של דבר של קיימא. תכלית השלימות דכה (חזקה דשלשה) גופא ה"ה - שלש פעמים שלש פעמים שלש = כ"ז (אותיות ז"ך), שישנו בשלימות ביום הכ"ח, שבא תיכף לאחר השלימות דכ"ז (ג' פעמים ג' פעמים ג').

ב. ויש לומר שזהו אחד הטעמים לכך שמתן תורה הי' בחודש השלישי והוא קשור עם המספר שלשה - כמאחז"ל, "כריך רחמנא דיהב אוריין תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי" [ורב נסים גאון⁶ מונה עוד ענינים של שלשה בקשר עם מתן תורה] - כי ע"י מתן תורה נכנס כח, קיום וחוק בבנ"י ובבריאה כולה, וכידועי שאז נתבטלה

א. ענינו המיוחד של יום זכאי - שכל היום כולו נק' כך ("יום זכאי"²) בגלל דבר טוב שאירע ביום זה (אפילו כשהדבר זכאי אירע רק בזמן מסויים של אותו יום, בתחלה, באמצע או בסוף היום) - ה"ה נרמו בשמו ומספרו של היום בחודש³.

ובנדוד - כ"ח סיון: כ"ח - אותיות כח - בחודש מורה על הכח של כל

שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א יום ב', כ"ח סיון ה'תנשא (לאנש' שיחיו שברכו אותו) - יובל שנים להצלת כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית נ"ע - יבחל"ח - מעמק הבכא האירופאי וביאתם צלחה לארצות הברית, ביום ב', כ"ח סיון ה'תש"א - אחרי תפלת מנחה, (והמשכה) אחרי תפלת ערבית.

נדפס בסה"ש ה'תנשא ח"ב ע' 635 ואילך. תרגום מאידית.

(1) ובהמשך לזה - בירך א' מאנ"ש שי' את כ"ק אדמו"ר שליט"א בברכת כהנים (מ, וידבר גוי" עד "ושמו גוי' ואני אברכם"). המו"ל.
(2) בלשון חז"ל (תענית כט, א) "מגלגלין זכות ליום זכאי".

(3) שהרי בהשגחה פרטית אירע הדבר זכאי ביום זה בחודש, וכמילא יש לזה שייכות עם היום שבו אירע.

(4) ראה גם שיחת ש"פ שלח, כ"ח סיון תשמ"ט ("קובץ כ"ח סיון - יובל שנים" ע' 43 - קה"ת ה'תנשא). סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 535 ואילך.

(5) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

(6) קהלת ד, יב.

(7) שבת פח, א.

(8) בפירושו לשבת שם.

(9) תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג. ועוד.

(* כן יש נוהגין לברך בפרשת ברכת כהנים כולה (נשא ו, כב ואילך) מתחלתה ועד סופה (כמו שאומרים כל יום בברכות השחר), ולא רק בנוסח הברכה (כפי שמברכים הכהנים ביו"ט וכיו"ב) מ"יברכך" עד "וישמך לך שלום".

„שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען“ קאי על שליחות המרגלים ע"י משה רבינו ללכת לראות את הארץ בכדי להקל את הכניסה לארץ וכיבוש הארץ.¹⁶

וכיון שהיתה זו שליחות מאת משה רבינו - אמנם באופן ד"שלה לך, אני איני מצוה אותך", אלא „לך, לדעתך“¹⁷ - אעפ"כ הרי זה לדעתו של משה רבינו (והקב"ה מעיד שזה „לדעתך“, דעתו של משה), אשר ענינו בכלל הוא ספירת הדעת - מובן אם כן, שהשליחות (מצד דעתו של משה) בודאי הצליחה, ובפועל זה הקל את הדרך שיוכלו לאחר מכן לכבוש ולהכנס לארץ ישראל כפי שהי' כן ע"י יהושע, תלמידו וממלא מקומו של משה.¹⁹

והענין בעבודת השם:

כל יהודי צריך „לכבוש“ את חלקו בעולם בארץ הלזו התחתונה ולעשותה „ארץ ישראל“²⁰, בלשון הידוע²¹ - לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

הגזירה שהפרידה בין „עליונים“ ו„תחתונים“, וניתן הכח להמשיך ולגלות אלקות (עליונים) בעולם, עולם הזה התחתון, תחתון שאין תחתון למטה ממנו¹⁰, עד שזה יחדור לגמרי את מציאות העולם בפנימיות, שעניני העולם עצמם יהפכו להיות חפצא של קדושה¹¹.

ואדרבא: התורה ניתנה (במתן תורה) דוקא בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו (עד ש„לא בשמים היא“¹²), כיון שעיקר הכח ותוקף דאלקות ה"ה ניכר בגלוי דוקא בגשמיות העולם הזה, בהתחתון שאין תחתון למטה ממנו, ודוקא על-ידי עבודת התחתונים ופעלת המשכת העצמות, עד שע"י העלאת התחתון ביותר מתעלה כל ה„בנין“, כולל גם הדרגות הכי עליונות, דסדר השתלשלות¹³;

ושלימות הגילוי של הכח ד„ירחא תליתאי“ (הכח דמ"ת) ה"ה - כ"ח בסיון, כשישנה השלימות של שלש פעמים שלש פעמים שלשה ימים בירחא תליתאי.

ג. ויובן זה ע"פ השייכות עם פרשת שלח - שקראנו בשבת האחרונה, שמיני¹⁴ מתברך כ"ח סיון (ברוב השנים)¹⁵;

ובשנה זו כ"ח סיון הוא ביום שני בשבוע, שהוא מ„בתר שבתא“, ולכן יכול להבדיל בו באם לא הבדיל במוצש"ק (פסחים קו, סע"א).

(16) ראה רמב"ן ר"פ שלח.

(17) פרש"י שם.

(18) תניא פמ"ב. וראה לקו"ש ח"ו ע' 247

ואילך.

(19) ראה בארוכה שיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז (סה"ש ה'תנשא ח"ב ע' 617 ואילך).

(20) כפתגם הצמח-צדק: „עשה כאן ארץ ישראל“ (אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תפל).

(21) ראה תנחומא נשא טו. ועוד. תניא פל"ו.

ובכ"מ.

(10) תניא פל"ו.

(11) ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך.

ובכ"מ.

(12) נצבים ל, ג. וראה ב"מ נט, ב. שבת פט,

א.

(13) ראה תו"א בראשית ד, א. וראה לקו"ש

ח"י"ח ע' 33.

(14) ראה חז"ב סג, ב, פח, א.

(15) ולפעמים הל כ"ח סיון בש"פ שלח עצמה.

שענינה של מלכות הוא להביא כל דבר בגלוי ובשלימות, ובאופן של תוקף וקיום (כי הכה ותוקף דאלקות מתגלה דוקא בתוך וע"י הארץ, והבירור של התחתון ביותר (שנלקח ממלכות, הספירה האחרונה והשרש לעולמות ב"ע), עד שזה מעלה את כל הדרגות שלמעלה, כנ"ל).

וזהו הפירוש ב"ויתורו את ארץ כנען": ע"י עבודתו של יהודי בארץ (כנען) דוקא, ה"ה מגלה שם את היתרון שישנו בארץ, "יתרון ארץ בכל היא", שזה נותן את הכח לכבוש ולהכנס לארץ ולהתיישב בה באופן של קביעות, עד שעושים בה (בהתחתונים) דירה לו יתברך.

עפ"י מובנת השייכות עם כ"ח סיון (שמתברך משבת פ' שלח) - כשישנו בגלוי הכח ד"ירחא תליתאי" - הכה שניתן בעת מתן תורה לפעול ולגלות את היתרון בארץ ("ויתרון ארץ בכל היא"), שמאפשר לעשות ממנה דירה להקב"ה.

ד. מזה ישנו לימוד מיוחד בדורותינו אלו:

ידוע הפירוש²⁹ בדברי כלב שאמר (בפ' שלח³⁰) "עלה נעלה" (ב' עליות, וע"ד "ואנכי אעלך גם עלה"³¹) - שזה קאי על ב' עליות: העל' הראשונה מגלות מצרים לארץ ישראל ובנין בית המקדש, והעל' השני' מגלות זה האחרון לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה ובנין ביהמ"ק השלישי

ובכדי לפעול זאת בנקל ישנה השליחות של "ויתורו את ארץ כנען"²², כמבואר הפירוש בזה²³, ש"ויתורו" הוא מלשון "ויתרון ארץ בכל היא"²⁴: היתרון והמעלה שישנם דוקא בארץ (תחתונים), יותר מאשר בשמים ובכל המדרגות למעלה (כידוע²⁵ שדוקא בארץ ישנו כח הצמיחה יש מאין שמקורו למעלה מסדר השתלשלות). ובפרט ע"י העבודה בארץ, עבודת הברורים למטה, שע"י נפעל יתרון, יתרון האור מן החושך²⁶.

ובשרש הענינים²⁷:

ארץ היא ספירת המלכות, שיש בה יתרון ומעלה לגבי שאר הספירות שלמעלה ממנה. ויתירה מזה - "ויתרון ארץ בכל היא": מלכות כוללת בה "כל", ספירת היסוד, שכוללת בה כל הספירות שלפני זה, והיתרון במלכות נפעל ע"י ההמשכה של "כל" (כל הספירות שנכללים בספירת היסוד) בארץ (מלכות), אבל אח"כ, כאשר זה נמשך במלכות, מתגלה היתרון והכח דמלכות (לגבי שאר הספירות), "אשת חיל עטרת בעלה"²⁸, יתרון שלא בערך יותר מכפי שזה בשאר הספירות (שלמעלה ממלכות), עד שנפעל ה"יתרון ארץ בכל היא" - שה"בכל" נמצא בגלוי במלכות דוקא, כידוע

(22) ר"פ שלח.

(23) אוה"ת שלח ע' תמו ואילך.

(24) קהלת ה, ה.

(25) אוה"ת שם. וראה אגה"ק ס"כ (קלב, א

ואילך). ובכ"מ.

(26) קהלת ד, יג.

(27) אוה"ת שם.

(28) משלי יב, ד.

(29) תו"א ר"פ שמות.

(30) יג, ל.

(31) ויגש מו, ד.

של „טעימה“ עכ"פ, אבל זה נותן טעם בכל הענין (כפשטות הענין של טעימה) - דגילוי פנימיות התורה דלע"ל.

וכשם שבמתן תורה (בירחא תליתאי) ניתן בכללות הכח ד„ויתורו את הארץ“, לפעול בעולם הזה התחתון, עד שהעולם יסייע ויגלה אלקות - כך גם נפעל ע"י הגילוי דפנימיות התורה והפצת המעינות חוצה ובפרט באופן של התלבשות בהשגה (חב"ד) בשכל האדם, עד בשכל דנה"ב ושכל העולם, שזה נותן הכח שטבע העולם והענינים שלמטה יהיו כלים לאלקות⁴⁰.

ואדרבא: על-ידי גילוי פנימיות התורה (באלף הששי) ניתוסף חידוש לגבי מתן תורה, שמקבלים כח יותר נעלה לגלות אלקות בעולם, יותר מכפי שהי' (בגלוי) בעת מתן תורה (אלא שגם זה גופא ניתן בכח ובהעלם במ"ת, ע"ד „כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני“⁴¹): על-ידי נתינת התורה הנגלית, גליא דאורייתא (שהי' בעיקר במ"ת) מקבלים בעיקר את הכח לגלות גליא דקוב"ה וגליא דישראל⁴², ועי"ז גם - גליא דאלקות בעולם; ע"י גילוי סתים דאורייתא מקבלים הכח לגלות את הסתים דקוב"ה והסתים דישראל⁴², ועי"ז - סתים דאלקות בעולם, הדרגות הכי נעלות דאלקות שישנן בארץ („ויתרון ארץ בכל היא“), עד לכח העצמות שישנו בעולם הזה

(הנצחי); ו„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“³² - כשם שעיקר תכלית המכוון של גלות מצרים ה"ה בכדי לקבל את התורה במתן תורה (תורה הנגלית³³), „כך כל אריכות הגלות הזה הוא כדי לזכות לגילוי פנימיות התורה שהי' לע"ל“ (כפי שרש"י מפרש על „ישקני מנשיקות פיהו“³⁴ - „מובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמי' ומסתר צפונותי“³⁵).

והיות שצריך להיות „טועמי' חיים זכו“³⁶ (בסוף אלף הששי, ערב שבת הגאולה³⁷) - לכן³⁸ הי' גילוי פנימיות התורה והפצת המעינות חוצה (במחצית השני' של) אלף הששי, מתחיל ע"י הבעש"ט והמגיד (תורת החסידות הכללית), ואח"כ - באופן של התלבשות בחכמה בינה ודעת (תורת חסידות חב"ד) - ע"י אדמו"ר הזקן (ובפרט לאחר הגאולה די"ט כסלו, בחודש השלישי דחדשי החרוף, ע"ד חודש סיון, החודש דמ"ת, חודש השלישי דחדשי הקיץ³⁹) ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו - אשר גילוי תורת החסידות היא ההתחלה - באופן

(32) מיכה ז, טו.

(33) תו"א שם.

(34) שה"ש א, ב.

(35) וראה לקו"ש חכ"ב ע' 77 הערה 68, וש"נ.

(36) פע"ח שער השבת רפ"ג. מג"א או"ח סר"ג.

סוסק"א. שו"ע אדה"ז שם ס"ח. ועוד.

(37) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב

ע' תקלא. סה"מ השי"ת ע' 245. ס' הישות תש"ג

ח"א ע' 254, 256, וש"נ.

(38) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282. ח"כ ע' 173.

(39) אלא שכלו שייך בעיקר לנסתר דתורה

כו' - לקוטי לוי יצחק אגרות ע' רה. ע' ריז.

(40) „שהטבע ממש הי' אלקות והענינים

שלמטה יהיו כלים לאלקות“ - סד"ה פדה בשלום

תרפ"ה (ע' פח).

(41) ראה מגילה יט, ב. ועוד.

(42) ראה לקמן סי"ג.

מגלה אלקות, ואדרבא: דוקא בתוך ועל-ידי החוץ (תחתונים בהסתר אורו ית'⁴⁹) ניכרת בגלוי ובשלימות ובתכלית השלימות האמת דאלקות, ש"אין עוד (מלבדו)" אפילו בה"חוצה" [וע"ד המעלה של נסים המלוכשים בטבע⁵⁰].

והכח לגלות זאת בה"חוצה" הוא - על-ידי "יפוצו מעינותיך", הפצת המעינות דפנימיות התורה, באמיתית ובשלימות, באופן שמתגלה היתרון והכח נעלה בה"חוצה", שזה מסייע ומגלה אלקות, ואדרבא - באופן נעלה יותר מכפי שזה ב"פנים".

ו. ויש לומר שהכח לזה בא מהמאסר וגאולה של אדמו"ר הזקן ב"ט כסלו (בחודש השלישי), כידוע (בשיחות רבותינו נשיאינו)⁵¹ שאז התחיל עיקר הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה":

בקשר עם גאולתו כותב אדמו"ר הזקן⁵²: "כשקריתי בספר תהלים בפסוק⁵³ פדה בשלום נפשי... יצאתי בשלום" [שכן נתקבל בין החסידים הניגון ד"פדה בשלום נפשי" בקשר עם הגאולה].

ויש לומר א' מהביאורים בהשייכות ד"פדה בשלום נפשי" עם הגאולה והתחלת העיקר דהפצת המעינות חוצה: לאחר "פדה בשלום נפשי" כתוב⁵³ "כי

הגשמי דוקא (ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כו")⁴³.

ה. ענין זה (שגילוי תורת החסידות נותן הכח לגלות אלקות בעולם וביתר שאת וביתר עוז) מודגש בהלשון⁴⁴ "יפוצו מעינותיך חוצה"⁴⁵:

דובר כמה פעמים, שכל אחת משלשת התיבות מבטאת ענין וביאור שלם בתוכן העבודה, ובהיותם לשונות בתורה⁴⁴, מדגישה כל לשון את אמיתית ושלימות של תוכן לשון זה: "יפוצו" באמיתית ובשלימות, "מעינותיך" באמיתית ובשלימות, ב"חוצה" באמיתית ובשלימות⁴⁶.

מה הפירוש "חוצה" בשלימות - לכאורה "חוצה" ה"ז בדיוק היפוכו של שלימות (ששייך רק בפנים, בקדושה ואלקות)!!

והביאור בזה: מכיון ש"חוצה" הוא לשון בתורת אמת, ה"ז מורה על אמיתית הענין ד"חוצה" (כנ"ל) - שבאמיתית הענינים הרי אין "חוץ" מהקב"ה ח"ו (כמ"ש "אין עוד מלבדו"⁴⁷, "אין עוד"⁴⁸); וזה שכתוב בתורה הלשון "חוצה", הכוונה היא להאמת של ה"חוצה" - איך ש"חוצה"

(43) אגה"ק ס"כ (קכט, ריש ע"ב).

(44) משלי טו, ה.

(45) כמענה המשיח על שאלת הבעש"ט "אימתי אתי מר": בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעינותיך חוצה (אגה"ק הבעש"ט הידועה - כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ).

(46) נתבאר בשיחת ש"פ שלח, כ"ח סיון תשמ"ו - "קובץ כ"ח סיון יובל שנים" ע' 38. לקו"ש הל"ג ע' 274.

(47) ואתחנן ד, לה.

(48) שם, לט.

(49) תניא פל"ו.

(50) ראה ד"ה כימי צאתך תשל"ח - "קובץ

כ"ח סיון יובל שנים" ע' 97 ואילך.

(51) ראה ס' השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

(52) אגרות קודש שלו סל"ח. וש"נ.

(53) תהלים נה, יט.

תשעה דורות מהבעש"ט ואדמו"ר הזקן עד דורנו זה:

אחרי אדמו"ר הזקן (שחי בליאָזנאָ⁵⁹ ולאחמ"כ בליאָדי⁶⁰) היו רבותינו נשיאינו כמה דורות בליובאוויטש⁶¹. ואחר כך (בדור השביעי מהבעש"ט) - עברו לראַסטאָוו⁶², ולאחר מכן - לענינגראַד⁶³ (או פעטערבורג, כפי שנק' כן בעבר⁶⁴), ולאחרי זה - בפולין⁶⁵, עד - השלב האחרון - כאשר הגיעו לארצות הברית⁶⁶, בחצי כדור

ברבים היו עמדי". שזה מורה על כללות הענין, שה"רבים" ו"רשות הרבים" דכל העולם (עלמא דפרודא) נעשים במצב של "היו עמדי"⁵⁴, שמלבד זאת שאין צורך להתייגע ועכ"פ לעשות משהו כדי שה"רבים" לא יפריעו, הרי אדרבא: ה"רבים" נמצאים "עמדי", עד שזה מסייע, מסייע יותר לה"רשות היחיד" ליחידו של עולם, שזה יהי' בתכלית השלימות ובתכלית האמיתיות (כנ"ל).

ולכן נפעל ע"י ה"פדה בשלום נפשי", שהפדי' (וגאולה) היא בדרך שלום (בלי מלחמה כלל), וע"ד כפי שהי' בימי שלמה, שכל האומות התבטלו כלפי שלמה (ללא שום מלחמה), עד שהם סיעו בידו ("עמדי"), ולכן הוא נק' בשם שלמה כי שלום⁵⁵ הי' בימיו⁵⁶. עד שזה ("פדה בשלום נפשי") קאי על תכלית השלימות בשלום, אשר אלה שהיו בעבר מנגדים "נעשים אוהבים גמורים", כפי שהי' בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה, כמ"ש⁵⁷ "אז אהפוך אל עמים (לשון רבים) שפה ברורה גו' לעבדו שכס אחד" (כביאורו של אדמו"ר האמצעי⁵⁸).

ז. בשלשלת של "יפוצו מעינותיך חוצה" עצמה (ע"י רבותינו נשיאינו) היו כמה דרגות ושלבים - במשך השבעה-

54) כדברי חז"ל עה"פ, שגם אנשי אבשלום התפללו בעד דוד (ירושלמי סוטה פ"א סה"ח).

55) דה"א כב, ט.

56) ושייך גם לשלמה מלשון שלימות, ששלימות גילוי אלקות היא דוקא כשזה באופן של "שלום" ע"י ש"רבים היו עמדי".

57) צנפ"א ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א וספ"ב.

58) שערי תשובה ד"ה פדה בשלום נפשי פ"א.

59) משנת תקכ"ו ("שלשלת היחס וראשי פרקים מתולדות בית רבינו" - בהקדמת "היום יום").

60) מ"א מנחם אב תקס"א עד ערב שבת מברכין אלול תקע"ב (שם).

61) ק"ג שנים - מח"י אלול תקע"ג (שאו קבע אדהאמ"צ דירתו בעיר ליובאוויטש) עד י"ז מרחשון תרע"ו (כשעזב אדמו"ר מהורש"ב ליובאוויטש והעתיק מושבו לעיר רוטטוב ע"ג דאן) - שם.

62) בשנת תרע"ו (כבהערה הקודמת).

63) משנת תרפ"ד עד לאחרי מאטר וגאולה של כ"ק מ"ח אדמו"ר בשנת תרפ"ז, שאו העתיק מושבו למושבה מאלאחאָווקא - סמוכה למאָסקוואָ (שם).

64) ובימים אלה יש שקו"ט להחזיר שמו לפעטערבורג. ראה שיחת ש"פ קרח, ג' תמוז (סה"ש ה'תנש"א ח"ב ע' 658).

65) באסרו חג סוכות תרפ"ח נסע מרוסיא והתיישב בריגא, לטביא. בשנת תרצ"ד העתיק מושבו לעיר וואַרשאָ, פולין. ובשנת תרצ"ו - העתיק את מושבו לעיר אַטוואַצק (שם), עד שהעתיק משם בחודש אלול תרצ"ט, עד שהגיע לריגא בה' טבת ת"ש. ובחודש אדר ראשון יצא משם (לשטאָקאָהלם) בדרוכו לארצות הברית והגיע לשם בט' אדר שני ה'ש"ת (ראה מבוא לאגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ה).

66) בט' אדר שני ה'ש"ת (כבהערה הקודמת). ובכ"ח סיון תש"א הגיע כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית נ"ע - בחל"ה. המו"ל.

ויש לומר השייכות: מספר שבעה מורה על השלימות דשבעת ימי ההיקף, שבעה מדות - ההשפעה בכל הדרגות (מחסד עד מלכות). והשלימות דשבעה היא - מאה פעמים שבעה (770) ביחד עם עשר פעמים שבעה (70), שבצירופם יחד הרי זה - 770. ולכן זהו בגימטריא "פרצת" - כי השלימות ד"פרצת", הפריצה מכל ההגבלות דזמן ומקום (ו"פרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁶⁹) - עד באופן ד"פרצת" בתוך "פרצת" - נפעל (לא ע"י היציאה מזמן ומקום, אלא אדרבא -) דוקא בתוך ועל-ידי שלימות הזמן (והמקום) - 770, השלימות דמספר שבעה (שבע מאות ושבעים).

זאת אומרת, שביחד עם זה שישנה הפריצה שלמעלה ממדידה והגבלה ("פרצת") - ישנו גם המקום וזמן, כפי שהדין בפשטות שהמקום ובנין צריך להיות בעל ד' כתלים וגג ותקרה וכו', אלא שהזמן ומקום עצמו קיים באופן של "פרצת" (ואדרבא: דוקא זמן ומקום למטה פועל את שלימות ענין הפריצה כנ"ל). ע"ד הכתוב על ירושלים⁷⁰, ש"פרוות תשב ירושלים" ויחד עם זאת, "ואני אהי' לה חומת אש סביב".

והמקום הזה - "770" גימטריא "פרצת" - נעשה המקור ונתינת כח ליפוצו מעינותיך חוצה בכל העולם כולו, באופן שפועלים את ה"פרצת" ואת יפוצו מעינותיך ב"חוצה", עד לחוצה שאין חוצה ממנה, כך שמגלים שם את ה"יתרון ארץ בכל היא".

התחתון", ושם גופא בכמה מקומות, עד שהגיעו להמקום והבנין שבו נמצאים אנו עכשיו, ביהכנ"ס וביהמ"ד ליובאוויטש - ב"770" (כפי שזה נקרא).

רואים בפועל, שאע"פ שבכל הדורות ומקומות אלו היתה התגלות החסידות והפצת המעינות חוצה - הרי דוקא ב"חצי כדור התחתון", ששם מתן תורה לא ה"י (בגלוי)⁷¹ - היתה התגלות החסידות והפצת המעינות חוצה ביתר שאת וביתר עוז, יותר מבדורות ומקומות שלפני כן, עד באופן שזה מגיע לחוצה שאין חוצה ממנה - כפי שרואים בפשטות⁷².

והטעם לזה הוא - כנ"ל בנוגע להגילוי דמ"ת דוקא למטה - כי דוקא בהתחתון ביותר מתגלה ה"יתרון ארץ בכל היא", ועד"ז מובן לאחרי מתן תורה עצמו, שדוקא ב"חצי כדור התחתון", ששם לא ה"י מ"ת בגלוי, נעשית שלימות ההתגלות של "יתרון ארץ בכל היא", השלימות דגילוי התורה ופנימיות התורה באופן דיפוצו מעינותיך חוצה.

וכמרומו גם במספר הכתובת של הבנין (המרכז של ליובאוויטש בחצי כדור התחתון, שמשם אורה יוצאה לכל העולם כולו בהפצת המעינות חוצה) - 770, כידוע ש"770 הוא גימטריא של "פרצת" (כפי שהתפרסם בין בני"י).

67) מכתב כ"ק מ"ח אדמו"ר - נדפס בשה"מ תש"ח ע' 232 ואילך. וראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח"ב ע' שלא. אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' קסא. ועוד.

68) ראה גם ה"פחת דבר" ל"קובץ כ"ח סיון יובל שנים".

69) יוצא כח, יד.

70) זכרי' ב, ה.

דמלכות, "ויתרון ארץ בכל היא", שמגלה "כל" בשלימות ובאופן של קיימא (ששל פעמים שלש פעמים שלש)⁷⁵, ודוקא בגשמיות העולם, באופן של ממש (ממשות).

ח. ע"פ הנ"ל מובן ענין השליחות ("שלח לך") של דורנו זה:

אע"פ שנמצאים אנו בעוה"ז התחתון בגלות, בגלות זה האחרון, ושם גופא - בחצי כדור התחתון [המקום של רוב מנין ובנין בנ"י בזמננו] - הרי אדרבא: דוקא ממצב ובמצב ומקום התחתון והגלות, עד בתחתון שאין תחתון למטה ממנו - נפעלת העלי' הכי גדולה ובכל הדרגות והדורות שלפניי ושלמעלה מזה, כולל גם דחצי כדור העליון והדורות הנעלים ביותר (דור דיעה של משה רבינו וכיו"ב), עד להעלי' של הגאולה האמיתית והשלימה, גאולה לכל העולם כולו (כולל חצי כדור העליון), ועבור כל הדורות כולם.

וכידוע שתיבת "גאולה" נעשית דוקא ע"י תיבת "גולה" בתוספת אל"ף - כי הגאולה נמשכת ובאה על-ידי (העבודה של) הכנסת האל"ף דאלופו של עולם בגלות (גולה)⁷⁶;

894 ואילך), ו"גאון" מרמו על גילוי שלימות התורה, כידוע מהעמים לקריאת שם גאון, כי גאון הוא בגימטריא ששים, שמורה על בקיאות בששים מסכתות (ראה הקדמת המאירי לאבות). וי"ל שלכן, דוקא ר' נסים גאון מבאר הפרטים בקשר התורה לענין תליתאי, שמורה על הקיום (חוט המשולש) שנעשה ע"י מ"ת, כנ"ל ס"א.

(75) ראה לקמן סי"ג.

(76) לקו"ת בהעלותך לה, ג. וראה שיחת ש"פ אחו"ק וש"פ אמור (סה"ש ה'תנשא ח"ב ע' 504 ואילך. 520 ואילך).

ולהוסיף: הסך-הכל ושלימות⁷⁷ השבעים (70) שנה של כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁸ ה' דוקא ב"חצי כדור התחתון", ב"770", היכן שהגיע וחי במשך עשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין; וזה נותן אח"כ את הכח לדור השביעי שלאחרי זה (כנגד ספירת המלכות) - שיהי' שלימות הגילוי דשבעים (עשר פעמים שבעה) ביחד עם שבע מאות (מאה פעמים שבעה) = 770, ושלימות הגילוי ד"ויתרון ארץ (מלכות) בכל (יסודי)⁷⁹ היא".

וע"פ המדובר לעיל מובן, שענין זה בא בגילוי ביום כ"ח סיון, אשר מגלה את כחו של החודש - "ירחא תליתאי", והכה ד"אוריאל תליתאי", והכה ד"עמא תליתאי", וכל הענינים של "תליתאי" הקשורים עם מתן תורה (כפי שרב נסים גאון⁸⁰ מונה אותם), ובכללות - הכח

(71) כידוע שבעת הסתלקות הצדיק נעשה העלי' של "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" (אגה"ק ביאר לסי' ז"ך), ונמשך ומתגלה ומאיר מלמעלה למטה (שם סי' כ"ח).

(72) שנוולד בליובאוויטש בשנת תר"ם (י"ב תמוז), ונסתלק בניו-יארק ושם מ"כ, בחצי כדור התחתון, בשנת תש"י (י"ד שבט).

(73) וידוע שכ"ק מו"ח אדמו"ר הוא כנגד ספירת היסוד (ושמו (הראשון) יוסף, שהוא מדת היסוד), לאחרי חמשה מדות כנגד חמשה נשיאים שלפניו - ראה ס' השיחות תש"ה ע' 60. ועוד. וי"ל שכל דורנו האנשים נשים וטף הוא ספירת המלכות.

(74) ועי' הרמז יש לומר, ש"נסים" מורה על גילוי הנסים בעולם (וכנראה במיוחד בשנים אלו - שנת תש"ג ר"ת תהא שנת נסים, ושנת תנשא"ר ר"ת תהא שנת אראנו נפלאות, כמדובר כמ"פ], כולל גם - הנסים המלוכשים בטבע (ראה מכתבי חודש ניסן ש. ז. נדפסו בשה"ש ה'תנשא ח"ב ע')

דאע"פ שמקומו בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, על הר הקודש - אך כיון שזה נפעל על-ידי „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“⁸¹, ובפרט בסיום דומן הגלות ע"י העבודה ד„יפוצו מעינותיך חוצה“ - יש כבר במקום זה, ודוקא במקום הזה, ההכנה בשלימותה לה, „מקדש אד' כוננו ידיך“, עד שתיכף ומיד נעשה במקום זה הגילוי של „מקדש אד' כוננו ידיך“ - שאת זה יכול הרי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לתבוע להביא לפועל, שלכל לראש נעשה הגילוי ד„מקדש אד' כוננו ידיך“ במקום זה (שבוע מאות ושבעים) שבו הוא חי ופעל עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, הסך-הכל דכל עבודתו (כנ"ל).

ודוקא על-ידי סיום העבודה בחצי כדור התחתון, עד התחתון תחתון ביותר - „מעלים“ ומגלים את כל הבנין של „מקדש אד' כוננו ידיך“, כולל גם הגג של הבנין, אשר „מלך המשיח“ . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם⁸² - כל זה „מתעלה“ (נפעל) על-ידי העבודה (הגבהה) של התחתון ביותר.

ותיכף ומיד ממש - „ארו עם ענני שמיא“⁸³ - כל בני-ישראל, „בנערינו

וכיון שהגאולה באה דוקא מהמצב הכי תחתון, לכן היא גם פועלת שתי הגאולה האמיתית והשלימה, גאולה נצחית שאין אחריי גלות, שעלי אומרים „שיר חדש“ לשון זכר⁷⁷ [שלא כהגאולות שלפני זה, שהי' להם הפסק אח"כ], כי דוקא עי"ז שהדבר בא מהתחתון ביותר, מתגלית אמיתיות ושלימות הענין, שזה דבר של קיימא, ובאופן גלוי דוקא - המעלה דספירת המלכות (שענינה גילוי באופן של קיימא, כנ"ל ס"ג), שתתגלה בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (ממלכות בית דוד), כידוע שהחידוש דגאולה הוא - גילוי אלקות למטה בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, דירה לו (לעצמותו) יתברך בתחתונים, אשר בדירה ישנו העצם בגלוי. - וי"ל שזהו גם השרש דתיבות „גאולה“ ו„גולה“ - מלשון גילוי.

ט. ויש לומר, שכשם שזה בנוגע לכללות ענין הגלות וגאולה, כך הוא גם בנוגע להמקום פרטי שנמצאים בו „ב,חצי כדור התחתון“ - שהיות שזה (ה„מקדש מעט“⁷⁸) המקום ששם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו קבע את מקומו, בתור המקור להפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, הרי דוקא במקום ומקום זה נפעלת הגאולה ובנין בית המקדש השלישי, „מקדש“⁷⁹ אד' כוננו ידיך⁸⁰,

שחרב ביהמ"ק וקד"ק עד אשר ירחם השי"ת וישלח לנו גואל צדק . . ויבנה לנו את ירושלים וביהמ"ק עם הקד"ק, הנה ליובאוויטש הוא ירושלים שלנו, והבית הכנסת אשר כ"ק אדמו"ר מתפלל בו הוא ביהמ"ק שלנו וכו'.

(81) תניא רפ"ז.

(82) ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט.

(83) דניאל ז, יג. סנהדרין צא, א.

(77) מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג ונאמר

- פסחים קטז, ב.

(78) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(79) בשלח טו, יו.

(80) וגם לפני זה הרי הוא „מקדש מעט“.

ולהעיר מ„התמים“ (חוברת ב ע' קכו [קי, ב]) דברי אחד מוקני חסידי האמיל בימי הצ"צ: מיום

ובזקנינו בבנינו ובבנותינו⁸⁴, נמצאים בארצנו הקדושה, ביחד עם בית המקדש השלישי שישנו כאן, ולוקחים את כל זה ביחד, יחד עם „כספם וזהבם אתם“⁸⁵, העבודה דאהבת ה' ויראת ה'⁸⁶, שזה כולל את כל מצוות עשה וכל מצוות לא תעשה⁸⁷.

י. הלימוד מכל זה:

בעמדנו בזמן ומקום זכאי - בחודש השלישי, ובית משולש, בית תורה תפלה ומעשים טובים (ה„חוט המשולש“ תורה, עבודה וגמילות חסדים), ושם גופא, ביום דכ"ח סיון - כשעומד בגלוי הכח של כל חודש השלישי (ג' פעמים ג' פעמים ג'), שענינו: המשכת וגילוי אלקות למטה באופן של קיימא -

מקבל כל יהודי תוספת כח וחיזוק לקיים השליחות דדורנו זה - שעליו ישנו השליחות והציווי של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שצריכים לעמוד „עמדו הכן כולכם“⁸⁸ לקראת קבלת הגאולה האמיתית והשלימה, ובראשם - משיח צדקנו, דוד מלך ישראל.

ולהיות שזוהי השליחות דדורנו זה - החידוש של ה„תלמיד ותיק“ בדורנו (אשר כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני) - מובן, שאפילו כאשר ילד קטן בימינו אלה אומר שהוא מאמין ומבקש שיבוא המשיח - ה"ז לארץ הקודש,

וגדולה צדקה שמקרבת את הגאולה⁸⁹, עד לקירוב וזירוז כזה שלא נשאר אף רגע פנוי, אלא כבר מאסיפתנו עתה כאן „כאיש אחד בלב אחד“⁹² [כפי שזה ה' כבר בראש חודש סיון, ומהראש ה"ז נמשך על ובכל ימי החודש, ועאכו"כ ביום כ"ח בו - היום שהוא הכח של כל החודש] - הולכים לארץ הקודש,

ותיכף ומיד, ועוד והוא העיקר - ממש, באופן של ממשות, החל מהגילוי של ה„חלק אלוהה ממעל“⁹³ (וכפי

י. הלימוד מכל זה:

מקבל כל יהודי תוספת כח וחיזוק לקיים השליחות דדורנו זה - שעליו ישנו השליחות והציווי של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שצריכים לעמוד „עמדו הכן כולכם“⁸⁸ לקראת קבלת הגאולה האמיתית והשלימה, ובראשם - משיח צדקנו, דוד מלך ישראל.

ולהיות שזוהי השליחות דדורנו זה - החידוש של ה„תלמיד ותיק“ בדורנו (אשר כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני) - מובן, שאפילו כאשר ילד קטן בימינו אלה אומר שהוא מאמין ומבקש שיבוא המשיח - ה"ז לארץ הקודש,

ותיכף ומיד, ועוד והוא העיקר - ממש, באופן של ממשות, החל מהגילוי של ה„חלק אלוהה ממעל“⁹³ (וכפי

(84) בא י, ט.

(85) ישע"ו ס, ט.

(86) ראה תו"א ר"פ וישב.

(87) ראה תניא פ"ד.

(88) אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ג.

ע' רעט.

(89) ישע"י גא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

(90) הושע יא, א.

(91) ב"ב י, א.

(92) פרש"י יתרו יט, ב.

(93) איוב לא, ב.

בעיקר אודות ההתאחדות של יהודי עם הקב"ה (שבא בכח מהעבודה בכ"ח סיון).

והענין בזה:

בערב ראש חודש אור הלבנה נעלם לגמרי כהכנה לקראת מולד חודש בראש חודש. ובלשון הכתוב⁹⁸: על-ידי ה"יפקד מושבך" (העלם הלבנה) בערב ראש חודש ("מחר חודש"), נפעל ה"ונפקדת" (מולד הלבנה בראש חודש), יחוד שימשא וסיהרא⁹⁹.

ובעבודת השם דבני - שדומין ללבנה ומונין ללבנה¹⁰⁰: בערב ראש חודש היא שלימות עבודת היהודי, כאשר הוא עומד בתכלית הביטול (בדומה ללבנה שמצוי' אז בהעלם), וזה מביא תיכף את העלי' של הנשמה ("ונפקדת") - היחוד וזיווג דכנסת ישראל (מלכות, סיהרא) והקב"ה ("ז"א, שמש), וכך גם היחוד של כל יהודי בתור יחיד ("ואתם תלוקטו לאחד אחד"¹⁰¹) עם עצמות ומהות - כך שהם נעשים מציאות אחת ממש, באחדות אמיתית - "והיו לבשר אחד"¹⁰², עד לאופן של יחיד¹⁰³, עד - למעלה אף מיחיד.

שאו הרי בודאי לא שייך ענין של הפסקת ח"ו¹⁰⁴, שכן אדרבא: ישנו דוקא

שמוסיף אדמו"ר הזקן⁹⁴: ממש", ודוקא בתור נשמות בגופים יחד, ואדרבה - עם הוספה בבריאות הגוף ובריאות הנשמה, וגם - בריאות כל העולם כולו, עד שמתגלה איך שכל העולם נברא בכל רגע ורגע מאין ליש מעצמותו ית'⁴³, ע"י התורה - אסתכל באורייתא וברא עלמא⁹⁵.

ועוד והוא העיקר: מהדיבור בכל ענינים אלו, שקשור עם דיבורו של הקב"ה - הרי דיבורו של הקב"ה חשיב מעשה⁹⁶, נפעל המעשה של הקב"ה, שהמעשה העיקרי שלו הוא - תיכף ומיד להמשיך ולגלות (עם כל הפירושים שבדבר) את הגאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש בפשטות.

* * *

[התפללו תפלת ערבית, ולאחרי התפלה המשיך⁹⁷ כ"ק אדמו"ר שליט"א: יב. נוסף לכך שכ"ח סיון הוא המשך לכ"ז (זך) סיון (כנ"ל ס"א), שהמדובר כאן הוא בעיקר בנוגע לעבודתו של היהודי בעולם (עד לחצי כדור התחתון), הרי הוא גם הכנה והקדמה להיום שלאחריו - כ"ט סיון, ערב ראש חודש (תמוז), שבו מדובר

(94) בתניא רפ"ב.

(95) זח"ב קסא, א"ב.

(96) ב"ר פמ"ד, כב. אוה"ת שמות ס"ע ב'תשב ואילך.

(97) לאחר התפלה הכריז הגבאי ש"י שתהיה כעת הפסקה ואח"כ יחלק כ"ק אדמו"ר שליט"א את הקונטרס והשטרות לצדקה. וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר (בהיותו): במקום לעשות הפסקה, נעשה עכשיו המשך (עד שיגיעו הקונטרסים). וראה לקמן בהשיחה. המו"ל.

(98) שמואל-א, כ, יח.

(99) ראה דרושי מחר חודש - סה"מ תקס"ז ע' מח ואילך. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. ועוד.

(100) סוכה כט, א. ב"ר פפ"ו, ג. זח"א רלו, ב.

(101) ישעי' כו, יב.

(102) בראשית ב, כד.

(103) ראה תו"א וז"א נח, ב ואילך. ובכ"מ.

(104) ראה לעיל הערה 97.

עם הכח של (מתן) תורה (ענינו של חודש השלישי), ובפרט מגילוי פנימיות התורה למטה (כנ"ל בארוכה):

על-ידי התורה נעשה ההתקשרות והתאחדות של בני עם הקב"ה, כמאמר הידוע¹⁰⁷, "תלת קשרין"¹⁰⁸ אינון מתקשראן דא בדא, קוב"ה אורייתא וישראל, וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא כו", ועל-ידי ההתקשרות של ישראל ואורייתא נעשים ישראל קשורים עם קוב"ה, עד שישראל וקוב"ה כולא חד (נעלה יותר מכפי שהתקשרות באמצעות התורה, שלכן ישנם "תלת קשרין"¹⁰⁹).

ובהתקשרות זו גופא ישנם שתי אופנים וסדרים, כידוע¹¹⁰: (א) גליא דישאל מתקשרת עם גליא דתורה ועם גליא דקוב"ה, וסתים דישאל מתקשר עם סתים דתורה וסתים דקוב"ה¹¹¹, (ב) גליא דישאל מתקשרת עם סתים דתורה, וגליא דתורה עם סתים דקוב"ה וגליא דקוב"ה עם סתים דקוב"ה.

ואלו ואלו דברי אלקים חיים¹¹² - ישנם שתי האופנים וענינים ביחד באופן חי (אלקים חיים) באופן של קיום נצחי - הן ה"חוט המשולש" (תלת

רק ענין של התאחדות, והתאחדות בתכלית השלימות.

ונוסף על ענין ההתאחדות (בין בני עם הקב"ה) ב"והיו לבשר אחד" - ישנו ענין נוסף ב"והיו לבשר אחד: התוצאות שיוצאים מזה - שנולדים "תולדות" - "תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים"¹⁰⁵.

עד למעשים טובים (שאנם דבר נפרד מן "והיו לבשר אחד", אלא מעשים טובים) שעל-ידם נעשה יהודי (בגופו ונשמתו) "שותף להקב"ה" (באופן של התאחדות) בכל ענינו של הקב"ה, כולל ועיקר - בהבאת הגאולה האמיתית והשלימה, אשר, כדי שהקב"ה יפעל זאת בשלימות הוא זקוק (כביכול) להשתתפותו של כל יהודי, ודוקא בתור נשמה בגוף, שע"י "מעשינו ועבודתינו" באה הגאולה, וצריך להגיע כביכול לכך שהיהודי יסכים לזה, ויתירה מזו - שהוא ירצה ויכריז, שלא רק ש"הגיע זמן גאולתכם"¹⁰⁶, אלא שישנה כבר הגאולה בפשטות, כמדובר לעיל (סו"ס ח) שגאולה היא מלשון גילוי - הגילוי דאלופו של עולם ב"גולה" (שנפעל ע"י עבודת היהודי בגלות).

יג. והכח להגיע להתאחדות בערב ראש חודש [הן מלמטה למעלה, ההתאחדות של בני עם הקב"ה, כפי שבנ"י צריכים להגיע להקב"ה, והן מלמעלה למטה - הקב"ה עם בני, כפי שהקב"ה צריך כביכול להגיע לבנ"י] - בא מהיום שלפניו, כ"ח בחודש, שקשור

(107) זח"ג עג, א.

(108) כן הובא בכ"מ בחסידות. וראה סה"מ תרנ"ז ס"ע כח-ט. הי"ש"ת ע' 61 בהערה.

(109) ראה סה"מ תרנ"ז שם (ע' כת ואילך). ועוד.

(110) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' תקלה.

(111) ראה לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א.

(112) עירובין יב, א.

(105) פרש"י ר"פ נח.

(106) ראה לעיל ס"ט.

בבית משולש (תורה תפלה ומעשים טובים) - שיהי' הגילויי דיחידה הכללית, משיח צדקנו¹¹⁵,

ונעשה "יחידה ליחדך" - ההתאחדות של כל הענינים ביחד בנקודה אחת ויחידה, שעומדת בגלוי בזמן ומקום של הגאולה האמיתית והשלימה, מתחיל דוקא ממקום זה וזמן זה,

עד שמתגלית תכלית השלימות ותכלית האמיתית של כל הענינים בכל העולם כולו - שנעשה דירה לו יתברך בתחתונים,

וישנו בשלימות הבית המשולש, בית המקדש השלישי, "מקדש אד' כוננו ירך",

ביחד עם הקשר של כל יהודי עם היחידה שבנפש שלו, שמקשרת אותו עם היחידה הכללית, משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ובנ"י הולכים ביחד עם התורה, עם "תורה חדשה" של משיח צדקנו¹¹⁶, וההמשך - ע"י הקב"ה, "תורה חדשה מאתי תצא", ועוד ועיקר - תיכף ומיד ממש.

[אח"כ חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אחד ואחת מהנוכחים שיהיו קובץ "כ"ח סיון - יובל שנים", ובצירוף אליו שטר של דולר, לתת אותו (או חילופו) לצדקה].

115 רמ"ז לוח"ב מ, ב. ולוח"ג רס, ב. ועוד (נסמן בלקו"ש חכ"ט ע' 360 הערה 27). וראה שערי תשובה שבהערה 58. ועוד.

116 ראה שיחת יום ב' דהג השבועות בענין "תורה חדשה מאתי תצא" - סה"ש ה'תנשא" ח"ב ע' 566 (לעיל ע' 4) ואילך.

קשרין) דגליא (גליא דישראל, גליא דתורה וגליא דקוב"ה), הן ה"חוט המשולש" דסתים (סתים דישראל, סתים דתורה וסתים דקוב"ה), והן ה"חוט המשולש" באופן שני - גליא בסתים, וסתים בגליא וכו' - כך שישנה ההתאחדות האמיתית של כל השלשה, כך שישנם כל הענינים של גליא, כל הענינים דסתים וכל הענינים דסתים כפי שעומדים בגלוי (שלש פעמים שלש פעמים שלש) - בתור מציאות אחת ויחידה של "יחידה ליחדך"¹¹³.

והכח לזה בא מכ"ח סיון, כשישנה השלימות של שלש פעמים שלש פעמים שלש (כל ג' האופנים בהתאחדות ד"תלת קשרין"), היום שקשור עם שלימות גילוי הכח של (מתן) תורה, וגם של פנימיות התורה, ובאופן שגם סודות התורה קיימים בגלוי (עד בחוצה דחצי כדור התחתון) - שעל-ידו נעשית שלימות ההתאחדות של בני"י עם הקב"ה (יחוד שימשא וסיהרא), הן בבחי' גליא והן בבחי' סתים.

ועל-ידי זה - נפעלת המשכת האחדות גם בעולם, הן בגליא שבעולם והן בסתים שבעולם, וגם שהסתים שבעולם - עד כח העצמות שבו - קיים בגלוי.

יד. ועוד ועיקר, שע"י גילוי היחידה שבנפש שבכל אחד ואחת מישראל - שזהו (חלק ה)משיח שבכל יהודי¹¹⁴, ובפרט בכללות עם ישראל כשמתאספים יחד (כמה פעמים עשרה)

113 נוסח הושענות (יום ג').

114 ראה מאור עינים ר"פ פינחס.

הוספה

בשורת הגאולה

כז.

הפצת המעיינות דפנימיות התורה («סתים» שבתורה, שעל ידה נעשית האחדות ד"סתים" דישראל עם «סתים» דקוב"ה¹) חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו, כפי שנתחדש במיוחד בדורנו זה גם ובמיוחד בחצי כדור התחתון (שבו לא הי' הגילוי דמ"ת²), שבו נקבע מושבו של נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה שבדורנו, ומשם מופצים המעיינות בכל קצוי תבל ממש, ובמשך יובל שנים³ («עולם»⁴), אשר, ע"י ההוספה בהפצת המעיינות חוצה (שכבר היתה באופן ד"די והותר"), «דע את אלקי אביך»⁵, «לדעתך», זוכים⁶ תיכף ומיד ל"אותו⁷ הזמן. . (ש)לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר⁸ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים».

(משיחות ש"פ שלח, מבה"ח תמוז תנש"א)

-
- 1) ראה זח"ג עג, א. לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ"מ.
  - 2) ראה אג"ק אדמו"ר מהריי"צ ח"ב ע' שלא. וש"נ.
  - 3) כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא, יובל שנים לכ"ח («כח») סיון (שמתברך מיום הש"ק זה) – ראה בארוכה שיחת כ"ח סיון (סה"ש תנש"א ע' 635 ואילך).
  - 4) קידושין טו, א. מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו. – ולהעיר גם מלקו"ת פרשתנו מב, ד ואילך.
  - 5) דה"א כת, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב. ובכ"מ.
  - 6) כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט – במענה לשאלתו אימת אתי מר – כשיפוצו מעיינותיך (דהבעש"ט) חוצה (אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו).
  - 7) רמב"ם בסיום וחותם ספרו «משנה תורה».
  - 8) ישע' יא, ט.

בח.

ויש לומר, אַז כשם ווי דאָס איז בנוגע צו כללות ענין הגלות וגאולה, אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צו דעם מקום פרטי וואו מ'געפינט זיך אין „חצי כדור התחתון“ – אַז היות אַז דאָס (דער „מקדש מעט“) איז דער אָרט וואו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט קובע געווען מקומו, אַלס דער מקור אויף הפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, ווערט דוקא אין און פון דעם אָרט אויפגעטאָן די גאולה און בנין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידיך“²,

דאע"פ אַז מקומו איז אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – איז אָבער וויבאַלד אַז דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“³, ובפרט אין סיום פון זמן הגלות דורך דער עבודה פון „יפוצו מעינותיך חוצה“ – האָט מען אין דעם אָרט, און דוקא אין דעם אָרט, די גאנצע צוגעגרייטקייט צום „מקדש אד' כוננו ידיך“,

ביז אַז תיכף ומיד ווערט אין דעם אָרט דער גילוי פון „מקדש אד' כוננו ידיך“ – וואָס דאָס קען דאָך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו מאַנען און אויספירן, אַז צום אַלעם ערשטן ווערט דער גילוי פון „מקדש אד' כוננו ידיך“ אין דעם אָרט (זיבן הונדערט און זיבעציק) וואו ער האָט געלעבט און געטאָן עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, דער סך-הכל פון כל עבודתו.

און דוקא דורך דעם סיום העבודה אין חצי כדור התחתון, ביז אין דעם תחתון תחתון ביותר – „הויבט מען אויף“⁴ און מ'איז מגלה דעם גאַנצן בנין פון „מקדש אד' כוננו ידיך“, ביז אויך דעם גג של הבנין, וואָס „מלך המשיח . . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל

(1) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(2) בשלח טו, יז.

(3) תניא רפ"ז.

(4) ראה תו"א בראשית ד, א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 33.

ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם⁵ – ווערט דאָס אַלץ „אויפגעהויבן“ (אויפגעטאָן) דורך דער עבודה (הגבהה) פון דעם תחתון ביותר.

. . . כולל ועיקר – אין ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה, וואָס כדי דער אויבערשטער זאָל דאָס דורכפירן בשלימות דאָרף ער (כביכול) האָבן די השתתפות פון יעדער איד, און דוקא אַלס נשמה בגוף, אַז דורך „מעשינו ועבודתינו“ קומט די גאולה, און מ'דאָרף כביכול אָנקומען אַז דער איד זאָל מסכים זיין, און נאָכמער – ער זאָל וועלן און מכריז זיין, אַז ניט נאָר וואָס „הגיע זמן גאולתכם“, נאָר ס'איז שוין דאָ די גאולה בפשטות, כמדובר לעיל אַז גאולה איז מלשון גילוי – דער גילוי אלופו של עולם אין „גולה“ (וואָס ווערט דורך דער עבודה פון אַ אידן אין גלות).

(משיחת יום ב', כ"ח סיון תנש"א)

---

(5) ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט.

ויש לומר, שכשם שזה בנוגע לכללות ענין הגלות והגאולה, כך הוא גם בנוגע למקום הפרטי שנמצאים בו „חצי כדור התחתון“ – שהיות שזה (ה„מקדש מעט“) המקום שבו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו קבע את מקומו, בתור המקור להפצת המעינות חוצה בכל העולם כולו, הרי דוקא במקום וממקום זה נפעלת הגאולה ובנין בית המקדש השלישי, „מקדש אד' כוננו ידך“²,

דאע"פ שמקומו בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, על הר הקודש – הרי כיון שזה נפעל על ידי „מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות“³, ובפרט בסיום זמן הגלות ע"י העבודה ד„פוצו מעינותיך חוצה“ – יש כבר במקום זה, ודוקא במקום הזה, את ההכנה המושלמת ל„מקדש אד' כוננו ידך“.

עד שתיכף ומיד נעשה במקום זה הגילוי של „מקדש אד' כוננו ידך“

– שאת זה יכול כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לתבוע ולהביא לפועל, שלכל לראש נעשה הגילוי ד"מקדש אד' כוננו ידך" במקום זה (שבע מאות ושבעים) שבו הוא חי ופעל עבודתו במשך עשר שנים האחרונות שלו, הסך־הכל דכל עבודתו.

ודוקא על ידי סיום העבודה בחצי כדור התחתון, עד בהתחתון תחתון ביותר – "מעלים"⁴ ומגלים את כל הבנין של "מקדש אד' כוננו ידך", כולל גם הגג של הבנין, אשר "מלך המשיח . . . עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם"⁵ – כל זה "מתעלה" (נפעל) על ידי העבודה (הגבהה) של התחתון ביותר.

. . . כולל ועיקר – בהבאת הגאולה האמיתית והשלימה, אשר כדי שהקב"ה יפעל זאת בשלימות הוא זקוק (כביכול) להשתתפותו של כאו"א מישראל, ודוקא בתור נשמה בגוף, שע"י "מעשינו ועבודתינו" באה הגאולה, ונחוץ כביכול לכך שהיהודי יסכים, ויתירה מזו – שהוא ירצה ויכריז, שלא רק ש"הגיע זמן גאולתכם", אלא שישנה כבר הגאולה בפשטות, כמדובר לעיל שגאולה היא מלשון גילוי – הגילוי דאלופו של עולם ב"גולה" (שנפעל ע"י עבודת היהודי בגלות).

לעילוי נשמת

ותיק וחסיד אי"א עוסק בצ"צ באמונה
מסור ונתון לעשות צדקה וחסד
בעל מעשים ומרץ ורב פעלים
הרה"ח התמים ר' שניאור זלמן ע"ה
בן הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד
שגלוב

מקושר מאוד לכ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש
ממיסדי ומנהלי הארגון "פרי"
לקרב את היהודים עולי רוסיא לאביהם שבשמים
ולהכניסם בבריתו של אאע"ה
המדריך והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון
הפיץ תורה ע"י שיעוריו הרבים
ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו'
השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך
ולחיזוק כבוד רבני ליובאוויטש
זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה
נפטר בשם טוב
כ"א תמוז ה'תשס"ו
ת' נ' צ' ב' ה'

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משגיח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' צמח יהושע ע"ה

בן - יבלחט"א - הרה"ת השליח ר' ברוך שלמה אליהו שליט"א
קונין

שליח כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בסענטורי סיטי קאליפורניא
נלב"ע במיטב שנותיו

עש"ק ב' תמוז, ערב יום הקדוש ג' תמוז ה'תשע"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י אנ"ש דקאליפורניא שיחיו

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095